

Հավելված N1  
 Հայաստանի Հանրապետության  
 պետական եկամուտների կոմիտեի նախագահի  
 2020 թվականի ապրիլի 17-ի  
 N 337-Ն հրամանի

Օրինակելի ձև

**ՀԻՄՆԱԴՐԱՄՆԵՐԻ ԿՈՂՄԻՑ ՀՐԱՊԱՐԱԿՎՈՂ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅԱՆ  
 ՀԱՍՏԱՏՎԱԾ Է  
 Հիմնադրամի հոգաբարձուների  
 խորհրդի 26-06-p52 2020 թ. որոշմամբ  
 «ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆԿՈՒԲՍՏՈՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ  
 Հ Ա Շ Վ Ե Տ Վ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն  
 հիմնադրամի 2019 թ. գործունեության մասին**

<b>1. Հիմնադրամի՝</b>		
1.1 Լրիվ անվանումը	«ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆԿՈՒԲՍՏՈՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ	
1.2 Գտնվելու վայրը	ԵՐԵՎԱՆ ՆՈՐ ՆՈՐՔ ՆՈՐ ՆՈՐՔ ԹԱՂԱՄԱՍ ԲԱԳՐԵՎԱՆԴԻ 21/1	
1.3 Պետական գրանցման համարը	286.160.04441	
1.4 Պետական գրանցման տարին, ամիսը, ամսաթիվը	2002-01-11	
1.5 ՀՎՀՀ-ն	02561224	
1.6 Հեռախոսը (այդ թվում՝ բջջային)	+(374)11219797	
1.7 Պաշտոնական ինտերնետային կայքը	www.eif-it.com	
1.8 Էլեկտրոնային փոստը	info@eif.am	
<b>2. Հիմնադրի անուն, ազգանուն կամ անվանում՝</b>		
<b>3. Հոգաբարձուների խորհրդի անդամների անուն, ազգանուն՝</b>		
Գագիկ Էվոյան		
Հովիկ Մուսայելյան		
Ավետիք Քալանթարյան		
Արմեն Դարբինյան		
Ռուբեն Աղաջյան		
Արմեն Բաղդյան		
Արամ Սալաթյան		
<b>4. Կառավարչի անուն, ազգանուն՝</b>		
Բագրատ Ենգիբարյան		
<b>5. Աշխատակազմում ընդգրկված անձանց քանակը</b>	190	
<b>6. Անձեռնմխելի կապիտալի չափը</b>	0	
<b>7. Անձեռնմխելի կապիտալի կառավարումից ստացված եկամուտ</b>	0	
<b>8. Ֆինանսավորման աղբյուրները՝</b>		
8.1 Ֆինանսավորումն ըստ խմբերի	8.2 Ծրագրի անվանումը	8.3 Չափը
8.1.1 Պետական և համայնքային բյուջեներից դրամական մուտքեր		

	ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարություն ՀՀ Կառավարության Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացման պետական աջակցության 2019 թվականի ծրագիր	19774000
	ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարություն ՀՀ Կառավարության Գյումրու և Վանաձորի Տեխնոլոգիական Կենտրոնների գործունեության իրականացման 2019 թվականի ծրագիր	149595400
<b>8.1.2 Իրավաբանական անձանցից դրամական մուտքեր</b>		
	ԱՄՆ զարգացման գործակալություն „Նորարարական լուծումների և տեխնոլոգիաների կենտրոնի հիմնում,, դրամաշնորհային ծրագիր	165285322
	Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության „ՓՄՁ – ներում նորարարական մտեցումների համար ֆինանսավորման դիվերսիֆիկացված հասանելիություն,, դրամաշնորհային ծրագիր	187197616
	Համաշխարհային բանկի խմբի և Սեռական բռնությունների հետազոտական նախաձեռնության կողմից Գենդերային բռնության կանխարգելման և արձագանքման համար հայտարարված միջազգային մրցույթի շրջանակում «Նոր տեխնոլոգիաներն ընդդեմ գենդերային բռնության» ծրագրով Համաշխարհային բանկի դրամաշնորհային ծրագիր	48356724
	Միացյալ ազգերի զարգացման ծրագրի կողմից տրամադրած „Կայուն զարգացման նպատակների ֆինանսավորման հարթակի համար Տեխնոլոգիայի շրջանակում „Ներգրավման հարթակ,, 00109278,, դրամաշնորհային ծրագիր	28749600
<b>8.1.3 Ֆիզիկական անձանցից դրամական մուտքեր</b>		
<b>9. Հիմնադրի ներդրումը`</b>		
9.1 Դրամական միջոցներ		0
9.2 Գույք	9.2.1 Տեսակը	9.2.2 Արժեքը
<b>10. Նվիրատվություններ/ նվիրաբերությունները</b>		
10.1 Նվիրատուները/նվիրաբերողներն ըստ խմբերի`	10.2 Նվիրված/նվիրաբերված գույք	
	10.2.1 Տեսակը	10.2.2 Արժեքը
10.1.1 Հայաստանի Հանրապետություն/համայնքներ		

10.1.2 Իրավաբանական անձինք		
10.1.3 Ֆիզիկական անձինք		
<b>11. Իրականացված ծրագրերը՝</b>		
11.1 Ծրագրի անվանումը	11.2 Ծախսված գումարը	
ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարություն ՀՀ Կառավարության Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացման պետական աջակցության 2019 թվականի ծրագիր	19774000	
ՀՀ տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարություն ՀՀ Կառավարության Գյումրու և Վանաձորի Տեխնոլոգիական Կենտրոնների գործունեության իրականացման 2019 թվականի ծրագիր	149595400	
ԱՄՆ զարգացման գործակալություն „Նորարարական լուծումների և տեխնոլոգիաների կենտրոնի հիմնում, դրամաշնորհային ծրագիր	230184233	
Գերմանիայի միջազգային համագործակցության ընկերության „ՓՄՁ – ներում նորարարական մտեցումների համար ֆինանսավորման դիվերսիֆիկացված հասանելիություն, դրամաշնորհային ծրագիր	241767010	
Ֆիլիպ Մորրիս միջազգային մենեջմենթ SA դրամաշնորհային ծրագիր	148692059	
Համաշխարհային բանկի խմբի և Սեռական բռնությունների հետազոտական նախաձեռնության կողմից Գենդերային բռնության կանխարգելման և արձագանքման համար հայտարարված միջազգային մրցույթի շրջանակում «Նոր տեխնոլոգիաներն ընդդեմ գենդերային բռնության» ծրագրով Համաշխարհային բանկի դրամաշնորհային ծրագիր	48356724	
<b>12. Ֆինանսական տարում օգտագործված միջոցների ընդհանուր չափը</b>	1646603115	
<b>13. Կանոնադրական նպատակների իրականացմանն ուղղված ծախսերի չափը</b>	1646603115	

**Նշումներ՝**

Հաշվետվության 13-րդ դաշտում լրացված թիվը մեծ է հաշվետվության 11.2 դաշտում լրացված թվից, քանի որ Հիմնադրամը իր կանոնադրական նպատակների իրականացման համար օգտագործում է նաև սեփական միջոցներ:

Կից ներկայացվում է աուդիտորական եզրակացությունը՝ 39 թերթից:  
թերթերի քանակը

Հիմնադրամի տնօրեն \_\_\_\_\_  
ստորագրությունը, անունը, ազգանունը

Գլխավոր հաշվապահ \_\_\_\_\_  
ստորագրությունը, անունը, ազգանունը

# «ՁԵՌՆԱՐԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆԿՈՒԲԱՏՈՐ» ՀԻՄՆԱԴՐԱՄ

ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ  
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐԱՄՈՎ

31 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 2019թ.


## Բ Ո Վ Ա Ն Դ Ա Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

Անկախ աուդիտորի եզրակացություն	3
Ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվություն	6
Շահույթի կամ վնասի և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի մասին համախմբված հաշվետվություն	7
Զուտ ակտիվներում փոփոխությունների մասին համախմբված հաշվետվություն	8
Դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվություն	9
Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ	10

26.06.2020թ  
N 022018

**ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ**

«Բեյքեր Թիլլի Արմենիա» ՓԲԸ  
Գլխավոր տնօրեն

  
Փ. Գևորգյան

Աուդիտորական ծառայությունների իրականացման  
լիցենզիա թիվ 054՝ տրված ՀՀ ֆինանսների  
և էկոնոմիկայի նախարարության կողմից



**ԱՆԿԱՆ ԱՈՒԴԻՏՈՐԻ ԵԶՐԱԿԱՑՈՒԹՅՈՒՆ**

«Ձեռնարկությունների ինկուբատոր»  
Հիմնադրամի Հոգաբարձուների խորհրդին

*Կարծիք*

Մեր կողմից իրականացվել է «Ձեռնարկությունների ինկուբատոր» Հիմնադրամի (Հիմնադրամ) և նրա դուստր ընկերության՝ «Բիզնես Դիվելոպմենթ Ընվայզըրս» փակ բաժնետիրական ընկերության (միասին՝ Խումբ) համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտը, որոնք ներառում են 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունը, նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համապարփակ ֆինանսական արդյունքների, գուտակտիվներում փոփոխությունների և դրամական միջոցների հոսքերի մասին համախմբված հաշվետվությունները, ինչպես նաև համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրությունները, որոնք ներառում են հաշվապահական քաղաքականության ամփոփ նկարագիրը:

Մեր կարծիքով կից համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները տալիս են Խումբի՝ 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ համախմբված ֆինանսական վիճակի և նույն ամսաթվին ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական արդյունքների ու դրամական հոսքերի ճշմարիտ և իրական պատկերը՝ համաձայն ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ):

*Կարծիքի հիմքեր*

Մենք աուդիտն իրականացրել ենք աուդիտի միջազգային ստանդարտներին (ԱՄՍ) համապատասխան: Այդ ստանդարտներից բխող մեր պատասխանատվությունը լրացուցիչ նկարագրված է մեր եզրակացության «Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար» բաժնում: Մենք անկախ ենք Խումբից՝ համաձայն Հաշվապահների միջազգային դաշնության պրոֆեսիոնալ հաշվապահների վարքագրի (ՀՄԴ-ի Վարքագիրք) և Հայաստանի Հանրապետությունում կիրարեղի՝ ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի նկատմամբ վարքագծի պահանջների, և մենք կատարել ենք վարքագծի նկատմամբ մեր մյուս պարտականությունները՝ այդ պահանջների համաձայն: Մենք համոզված ենք, որ ձեռք ենք բերել բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար:

*Ղեկավարության և կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների համար*

Խմբի ղեկավարությունը պատասխանատու է ՖՀՄՄ-ների համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման և ճշմարիտ ներկայացման համար: Այդ նպատակով ղեկավարությունը սահմանում է անհրաժեշտ վերահսկողության համակարգ, որը թույլ է տալիս պատրաստել Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ, որոնք գերծ են խարդախության կամ սխալի արդյունքում էական խեղաթյուրումից:

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստելիս, ղեկավարությունը պատասխանատու է Խմբի՝ անընդհատ գործելու հնարավորությունը գնահատելու, անընդհատ գործելուն առնչվող հարցերը բացահայտելու, ինչպես նաև գործունեության անընդհատության ենթադրության վրա հիմնված հաշվառում վարելու համար, քանի դեռ ղեկավարությունը չի նախատեսում լուծարել Խումբը կամ դադարեցնել դրա գործունեությունը, կամ չունի իրատեսական այլընտրանք, բացի նշվածներից:

Կառավարման օղակներում ներգրավված անձինք պատասխանատու են Խմբի համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման գործընթացը վերահսկելու համար: Կառավարման օղակներում ներգրավված անձինք պատասխանատու են Խմբի ֆինանսական հաշվետվությունների կազմման գործընթացը վերահսկելու համար:

*Աուդիտորի պատասխանատվությունը ֆինանսական հաշվետվությունների աուդիտի համար*

Մեր նպատակն է ձեռք բերել ողջամիտ երաշխիքներ՝ խարդախությունների կամ սխալների հետևանքով համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների էական խեղաթյուրումներից գերծ լինելու վերաբերյալ, ինչպես նաև ներկայացնել աուդիտորի եզրակացություն, որը կներառի մեր կարծիքը: Ողջամիտ հավաստիացումը բարձր աստիճանի հավաստիացում է, սակայն այն երաշխիք չի հանդիսանում, որ ԱՄՄ համապատասխան իրականացված աուդիտը միշտ կհայտնաբերի էական խեղաթյուրումներ, երբ այդպիսիք կան: Խեղաթյուրումները կարող են առաջանալ խարդախության կամ սխալի հետևանքով և համարվում են էական, եթե ակնկալվում է, որ դրանք առանձին-առանձին կամ միասին վերցրած կարող են ազդել այս ֆինանսական հաշվետվությունների օգտագործողների՝ դրանց հիման վրա կայացրած տնտեսական որոշումների վրա:

ԱՄՄ-ների համապատասխան իրականացվող աուդիտի շրջանակներում մենք կիրառում ենք մասնագիտական դատողություն և պահպանում ենք մասնագիտական կասկածամտություն ամբողջ աուդիտի ընթացքում: Բացի այդ, մենք.

- Բացահայտում և գնահատում ենք ֆինանսական հաշվետվություններում խարդախության կամ սխալի հետևանքով էական խեղաթյուրման ռիսկերը, նախագծում և իրականացնում ենք այդ ռիսկերին ուղղված աուդիտորական ընթացակարգեր և ձեռք ենք բերում բավականաչափ ու համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ՝ մեր կարծիքն արտահայտելու համար: Խարդախության արդյունք հանդիսացող էական խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկն ավելի մեծ է, քան սխալի հետևանքով առաջացած խեղաթյուրման չբացահայտման ռիսկը, քանի որ խարդախությունը կարող է ներառել հանցավոր համաձայնություն, փաստաթղթերի կեղծում, միտումնավոր բացթողումներ, կեղծ հայտարարությունների տրամադրում կամ ներքին վերահսկողության համակարգի չարաշահում:
- Պատկերացում ենք կազմում աուդիտին առնչվող ներքին վերահսկողության վերաբերյալ, որպեսզի մշակենք համապատասխան աուդիտորական ընթացակարգեր, բայց ոչ Խմբի ներքին վերահսկողության արդյունավետության վերաբերյալ կարծիք արտահայտելու համար:

**ADVISORY • ASSURANCE • ACCOUNTING • TAX**

Baker Tilly Armenia CJSC is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

- Գնահատում ենք կիրառվող հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության պատշաճությունը, ինչպես նաև ղեկավարության կատարած հաշվապահական գնահատումների և համապատասխան բացահայտումների ողջամտությունը:
- Եզրահանգումներ ենք կատարում ղեկավարության կողմից անընդհատության սկզբունքի կիրառման տեղին լինելու վերաբերյալ և ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների հիման վրա հետևություն ենք անում, թե արդյոք առկա է իրադարձությունների կամ հանգամանքների հետ կապված էական անորոշություն, որը ակրող է էական կասկած առաջացնել Խմբի անընդհատ գործելու հնարավորության վերաբերյալ: Եթե մենք գալիս ենք եզրահանգման, որ գոյություն ունի էական անորոշություն, մենք պետք է մեր աուդիտորական եզրակացությունում ուշադրություն հրավիրենք համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում համապատասխան բացահայտումներին, կամ եթե նման բացահայտումները պատշաճ կերպով ներկայացված չեն, մենք պետք է ձևափոխենք կարծիքը: Մեր եզրահանգումները հիմնված են մինչև մեր աուդիտորական եզրակացության ամսաթիվը ձեռք բերված աուդիտորական ապացույցների վրա: Այնուամենայնիվ, ապագա իրադարձությունները կամ հանգամանքները կարող են հանգեցնել նրան, որ Խումբը կորցնի իր անընդհատ գործելու կարողությունը:
- Գնահատում ենք ընդհանուր առմամբ համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացումը, կառուցվածքը և բովանդակությունը, ներառյալ բացահայտումները և արդյոք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացնում են դրանց հիմքում ընկած գործարքներն ու իրադարձությունները այն ձևով, որն ապահովում է ճշմարիտ ներկայացումը:
- Ձեռք ենք բերում բավականաչափ համապատասխան աուդիտորական ապացույցներ Խմբի ներսում ընկերությունների կամ ձեռնարկատիրական գործառնությունների ֆինանսական տեղեկատվության վերաբերյալ, որպեսզի արտահայտենք կարծիք համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների վերաբերյալ: Մենք պատասխանատու ենք աուդիտի իրականացնելու և դրա ընթացքում այն ուղղորդելու և վերահսկելու համար: Մենք լիովին պատասխանատու ենք մեր արտահայտած կարծիքի համար:

Այլ հարցերի հետ մեկտեղ, մենք հաղորդակցում ենք կառավարման օղակներում ներգրավված անձանց հետ աուդիտի պլանավորած շրջանակների և ժամկետների, ինչպես նաև աուդիտի ընթացքում հայտնաբերված էական թերացումների վերաբերյալ, որոնք ներառում են աուդիտի ընթացքում մեր կողմից բացահայտված ներքին վերահսկողության կարևոր թերությունները:

*Հանգամանքի լուսարանում*

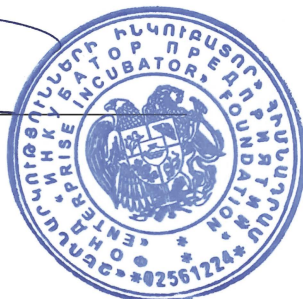
Խմբի՝ 2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ ավարտված տարվա համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները աուդիտի են ենթարկվել այլ աուդիտորի կողմից, որը 2019 թվականի մարտի 21-ին տրված եզրակացությամբ արտահայտել է Չձևափոխված կարծիք:

Աուդիտոր  
Ա. Կարապետյան  
26.06.2020թ.

**ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՎԻՃԱԿԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ**  
 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ

	Ծանոթ.	2019թ.	(հազար դրամ) 2018թ.
<b>ԱԿՏԻՎՆԵՐ</b>			
<i>Ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Հիմնական միջոցներ	4	322,761	622,831
Ոչ նյութական ակտիվներ	5	21,771	40,725
Հետաձգված հարկային ակտիվներ		1,315	-
<i>Ընդամենը ոչ ընթացիկ ակտիվներ</i>		<u>345,847</u>	<u>663,556</u>
<i>Ընթացիկ ակտիվներ</i>			
Պաշարներ	6	20,559	23,884
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	7	29,594	15,859
Կարճաժամկետ ներդրումներ	8	18,647	14,029
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	9	400,602	595,149
<i>Ընդամենը ընթացիկ ակտիվներ</i>		<u>469,402</u>	<u>648,921</u>
Վաճառքի համար մատչելի ոչ ընթացիկ ակտիվներ		410	410
		<u>815,659</u>	<u>1,312,887</u>
<b>ԸՆԴԱՄԵՆԸ ԱԿՏԻՎՆԵՐ</b>			
<b>ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</b>			
<i>Ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Ակտիվների վերաբերող շնորհներ	10	341,988	666,834
<i>Ընդամենը ոչ ընթացիկ պարտավորություններ</i>		<u>341,988</u>	<u>666,834</u>
<i>Ընթացիկ պարտավորություններ</i>			
Եկամուտների վերաբերող շնորհներ	11	75,270	354,085
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	12	242,621	118,798
<i>Ընդամենը ընթացիկ պարտավորություններ</i>		<u>317,891</u>	<u>472,883</u>
		<u>659,879</u>	<u>1,139,717</u>
<b>ԸՆԴԱՄԵՆԸ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ</b>			
<b>ԶՈՒՏ ԱԿՏԻՎՆԵՐ</b>			
Պահուստային կապիտալ	13	2,052	2,052
Կուտակված արդյունք		153,728	171,118
<i>Ընդամենը զուտ ակտիվներ</i>		<u>155,780</u>	<u>173,170</u>

Բագրատ Ենգիբարյան  
 Տնօրեն  
 26.06.2020թ



*ԻՆՍՏԻՏՈՒՏ*  
 Քնարիկ Բարսեղյան  
 Ֆինանսական փոխտնօրեն

**ՇԱՀՈՒՅԹԻ ԿԱՄ ՎՆԱՍԻ ԵՎ ԱՅԼ ՀԱՄԱՊԱՐՓԱԿ ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ԱՐԴՅՈՒՆՔԻ ՄԱՍԻՆ  
ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ  
2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

		<i>(հազար դրամ)</i>	
	<i>Ծանոթ.</i>	2019թ.	2018թ.
Շնորհներից եկամուտ	14	1,093,990	1,249,655
Ծառայությունների մատուցումից հասույթ	15	544,392	251,418
Այլ եկամուտներ		2,620	103
<i>Համախառն շահույթ</i>		1,641,002	1,501,176
Ծրագրերի գծով ծախսումներ	16	(1,093,990)	(1,249,655)
Մատուցված ծառայությունների ինքնարժեք	17	(418,566)	(86,266)
Վարչական և ընդհանուր ծախսեր	18	(123,035)	(123,427)
Այլ ծախսեր		(24,195)	(13,093)
<i>Գործառնական (վնաս)/շահույթ</i>		(18,784)	28,735
Ֆինանսական զուտ օգուտ/(վնաս)		1,286	71
Այլ ֆինանսական արդյունք		(808)	(198)
<i>Շահույթ մինչև հարկումը</i>		(18,306)	28,608
Շահութահարկի գծով ծախս/(փոխհատուցում)	19	916	(13,258)
<i>Զուտ արդյունք</i>		(17,390)	15,350
<i>Այլ համապարփակ եկամուտ</i>			
Այլ համապարփակ եկամուտ		-	-
<i>Ընդամենը այլ համապարփակ եկամուտ</i>		-	-
<b>Ընդամենը համապարփակ արդյունք</b>		<b>(17,390)</b>	<b>15,350</b>

**ԶՈՒՏ ԱԿՏԻՎՆԵՐՈՒՄ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ  
 2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

(հազար դրամ)

	Պահուստային կապիտալ	Կուտակված արդյունք	Ընդամենը
<i>Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2017թ.</i>	<b>2,052</b>	<b>155,768</b>	<b>157,820</b>
Տարվա արդյունք	-	15,350	15,350
<i>Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2018թ.</i>	<b>2,052</b>	<b>171,118</b>	<b>173,170</b>
Տարվա արդյունք	-	(17,390)	(17,390)
<i>Մնացորդը առ 31 դեկտեմբերի 2019թ.</i>	<b>2,052</b>	<b>153,728</b>	<b>155,780</b>

**ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐԻ ՀՈՍՔԵՐԻ ՄԱՍԻՆ ՀԱՄԱԽՄԲՎԱԾ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ  
2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար**

	<i>2019թ.</i>	<i>(հազար դրամ) 2018թ.</i>
<i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i>		
<i>Հաշվետու տարվա զուտ արդյունք</i>	<i>(17,390)</i>	<i>15,350</i>
<b><i>Ճշգրտումներ</i></b>		
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	391,047	470,414
Հիմնական միջոցների դուրսգրումից վնաս	1,778	47,001
Շահութահարկի գծով (փոխհատուցում)/ծախս	(916)	13,258
Ֆինանսական եկամուտ	(1,286)	(71)
Շնորհներից եկամուտ	(1,093,990)	(1,249,655)
Փոխարժեքային տարբերությունից վնաս/(օգուտ)	808	198
<b><i>Դրամական միջոցների հոսքեր մինչ շրջանառու կապիտալի փոփոխություններ</i></b>	<b><i>(719,949)</i></b>	<b><i>(703,505)</i></b>
<b><i>Շրջանառու կապիտալի փոփոխություններ</i></b>		
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի (աճ)/նվազում	(15,396)	1,648
Պաշարների նվազում/(աճ)	3,325	5,483
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքերի (նվազում)/աճ	128,714	87,602
Ստասված շնորհներ, զուտ	499,003	922,533
Շնորհի վերադարձ	(3,330)	(3,481)
Վճարված շահութահարկ	(7,498)	(1,390)
<b><i>Գործառնական գործունեությունից դրամական միջոցների զուտ հոսքեր նախքան շահութահարկի վճարումը</i></b>	<b><i>(115,130)</i></b>	<b><i>308,890</i></b>
<b><i>Ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i></b>		
Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների ձեռքբերում	(73,801)	(18,074)
Ներդրումներ ժամկետային ավանդների մեջ	(4,756)	(14,029)
Ստացված տոկոսներ	587	71
<b><i>Ընդամենը ներդրումային գործունեությունից դրամական միջոցների հոսքեր</i></b>	<b><i>(77,970)</i></b>	<b><i>(32,032)</i></b>
<b><i>Դրամական միջոցների զուտ աճ/ (նվազում)</i></b>	<b><i>(193,100)</i></b>	<b><i>276,858</i></b>
Արտարժույթի փոխարժեքի ազդեցությունը դրամական միջոցների վրա	(1,447)	227
<b><i>Տարեկգրի դրությամբ դրամական միջոցները և նրանց համարժեքները</i></b>	<b><i>595,149</i></b>	<b><i>318,064</i></b>
<b><i>Տարեվերջի դրությամբ դրամական միջոցները և նրանց համարժեքները</i></b>	<b><i>400,602</i></b>	<b><i>595,149</i></b>

**Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություններ**  
2019թ. դեկտեմբերի 31-ին ավարտված տարվա համար

**1 ԳՈՐԾՈՒՆԵՈՒԹՅԱՆ ՏԵՍԱԿՆԵՐԸ**

«Ձեռնարկությունների ինկուբատոր» հիմնադրամը (Հիմնադրամ) հիմնադրվել է Հայաստանի Հանրապետության Կառավարության 2001թ. նոյեմբերի 27-ի թիվ 1165 որոշմամբ որպես ոչ առևտրային կազմակերպություն: Հիմնադրամի հիմնադիրը Հայաստանի Հանրապետությունն է՝ ի դեմս ՀՀ Կառավարության, կառավարման մարմիններն են հոգաբարձուների խորհուրդը և հիմնադրամի տնօրենը:

Հիմնադրամի նպատակն է Հայաստանում ձևավորել տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտի զարգացմանը նպաստող համապատասխան միջավայր, մատչելի դարձնել միջազգային գիտելիքները և ֆինանսավորման աղբյուրները, պատրաստել բարձրակարգ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների մասնագետներ և ղեկավար աշխատուժ, տեղական ընկերությունների համար ստեղծել զլոբալ ցանցերում ընդգրկվելու հնարավորություն:

Հիմնադրամն իրականացնում է ծրագրեր, որոնք իրականացվում են մի շարք կազմակերպությունների ֆինանսավորմամբ, ինչպիսիք են Համաշխարհային Բանկը, ԱՄՆ Միջազգային զարգացման գործակալությունը, Հայաստանի Հանրապետության Բարձր տեխնոլոգիաների նախարարությունը, Միջազգային համագործակցության գերմանական ընկերակցությունը և այլն:

ՀՀ կառավարության 2014թ. համապատասխան որոշումներով Հիմնադրամը ճանաչվել է Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների գործունեության ծրագրի իրականացման հետ կապված աշխատանքների գլխավոր օպերատոր: ՀՀ Կառավարության որոշմամբ հաստատված Գյումրու և Վանաձորի տեխնոլոգիական կենտրոնների գործունեության իրականացման ծրագրի շրջանակներում Հիմնադրամին անհատույց օգտագործման իրավունքով 20 տարի ժամկետով հանձնվել է Գյումրի քաղաքի Գայի 1 հասցեում գտնվող 6291.6 քառ.մետր մակերեսով Գյումրու տեխնոլոգիական կենտրոնի շենքը:

«Բիզնես Դեվելոպմենթ Ընկերություն» փակ բաժնետիրական ընկերությունը (Դուստր ընկերություն) ստեղծվել է Խմբի Հոգաբարձուների Խորհրդի՝ 2006 թ. դեկտեմբերի 28-ի որոշմամբ:

Դուստր ընկերության հիմնական գործունեությունն է Հայաստանի Հանրապետության տեղեկատվական տեխնոլոգիաների ոլորտում խորհրդատվական ծառայությունների մատուցումը: Դուստր ընկերության կանոնադրական կապիտալը կազմում է 13,680 հազար դրամ:

Հիմնադրամը վերահսկվում է Հոգաբարձուների Խորհրդի կողմից, որն ունի հետևյալ կազմը՝

Հոգաբարձուների խորհրդի անդամներ՝

1. Գ.Էվոյան – հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, ներկայացուցիչ Հայաստանի Հանրապետության առևտրային կազմակերպություններից,
2. Հ. Մուսայելյան – հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, ներկայացուցիչ Հայաստանի Հանրապետության առևտրային կազմակերպություններից,
3. Ա.Քալանթարյան – հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, ներկայացուցիչ Հայաստանի Հանրապետության առևտրային կազմակերպություններից,
4. Ա.Դարբինյան – հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, ներկայացուցիչ Հայաստանի Հանրապետության գիտական և գիտատեխնիկական կազմակերպություններից կամ ուսումնական հաստատությունից,

5. Ռ.Ադգաշյան – հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, ներկայացուցիչ Հայաստանի Հանրապետության գիտական և գիտատեխնիկական կազմակերպություններից կամ ուսումնական հաստատությունից,

6. Ա. Բալդրյան – հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, ներկայացուցիչ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտի հասարակական կազմակերպություններից:

7. Ա. Սալաթյան – հոգաբարձուների խորհրդի անդամ, ներկայացուցիչ տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտի հասարակական կազմակերպություններից:

Հիմնադրամի գրանցված գրասենյակը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Բագրևանդի 21/1 հասցեում:

Դուստր ընկերության գրանցված գրասենյակը գտնվում է Հայաստանի Հանրապետություն, ք. Երևան, Հովսեփ Էմին 123 հասցեում:

2019թ.-ին աշխատակիցների միջին թվաքանակը կազմել է 54 (2018թ.՝ 60 աշխատակից):

## **2. ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄՈՒՆՔՆԵՐԸ**

### **2.1 Համապատասխանություն**

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են ֆինանսական հաշվետվությունների միջազգային ստանդարտների (ՖՀՄՍ) համաձայն, ինչպես հրապարակվել է Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) կողմից:

Ներկայումս ՖՀՄՍ չեն պարունակում հաշվապահական հաշվառման վարման և ֆինանսական հաշվետվությունների ներկայացման վերաբերյալ հատուկ ուղեցույցներ՝ շահույթ չհետապնդող և ոչ կառավարական կազմակերպությունների համար: Եթե ՖՀՄՍ չի տալիս ուղղություն շահույթ չհետապնդող ոլորտի կազմակերպություններին հատուկ գործարքների հաշվառման վերաբերյալ, ապա հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը պետք է հիմնվի ՖՀՄՍ ընդհանուր սկզբունքների վրա՝ համաձայն Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՍԽ) «ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստման և ներկայացման հայեցակարգային հիմունքների»:

### **2.2 Ճանաչման հիմունքներ**

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները պատրաստվել են սկզբնական արժեքի սկզբունքով:

### **2.3 Գործառնական և ներկայացման արժույթ**

Հայաստանի Հանրապետության ազգային արժույթը հայկական դրամն է (դրամ), որն էլ հանդիսանում է Խմբի գործառնական արժույթը, քանի որ այն լավագույնս արտացոլում է համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների հիմքում ընկած իրադարձությունների և Խմբի գործարքների տնտեսական բովանդակությունը:

Մույն համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունները ներկայացված են հայկական դրամով, քանի որ, ղեկավարության համոզմամբ, այս արժույթն առավել օգտակար է Խմբի ֆինանսական հաշվետվություններն օգտագործողների համար: Դրամով ներկայացված ամբողջ ֆինանսական տեղեկատվությունը կլորացված է մինչև մոտակա հազար միավորը:

### **2.4 Գնահատումների և դատողությունների կիրառում**

ՖՀՄՍ-ին համապատասխան համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների պատրաստումը պահանջում է, որպեսզի Խմբի ղեկավարությունը կարևոր գնահատումներ և ենթադրություններ կատարի, որոնք ազդեցություն են գործում համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների

ամսաթվի դրությամբ ակտիվների և պարտավորությունների գումարների, ինչպես նաև հաշվետու տարվա եկամուտների և ծախսերի գումարների վրա: Առավել մեծ դատողություն պահանջող և բարդություն ներկայացնող էական ոլորտները, կամ այն ոլորտները, որտեղ ենթադրություններն ու գնահատումներն էական են համախմբված ֆինանսական հաշվետվությունների համար, բացահայտված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններին կից ծանոթագրություն 19-ում:

## **2.5 Նոր և վերանայված ստանդարտների ընդունում**

Ընթացիկ տարում Խումբն ընդունել է իր գործունեության համար կիրառելի և 2019թ. հունվարի 1-ից սկսվող ժամանակաշրջանների համար ուժի մեջ մտած բոլոր նոր և վերանայված ստանդարտները և մեկնաբանությունները, որոնք հրապարակվել են Հաշվապահական հաշվառման միջազգային ստանդարտների խորհրդի (ՀՀՄՄԽ) և ՀՀՄՄԽ-ի Մեկնաբանման կոմիտեի (ՄԿ) կողմից:

Նշված փոփոխությունների բնույթը և ազդեցությունը բացահայտված են ստորև: Չնայած այս նոր ստանդարտները և փոփոխությունները առաջին անգամ կիրառելի են 2019թ. ընթացքում, դրանք էական ազդեցություն չեն ունեցել Խմբի տարեկան ֆինանսական հաշվետվությունների վրա:

*Նոր և վերանայված ստանդարտներ և մեկնաբանություններ, որոնք կիրառելի են 2019թ. հունվարի 1-ից և դրանից հետո սկսվող տարեկան ժամանակաշրջանների համար*

### **ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն»**

ՖՀՄՍ 16 «Վարձակալություն» վարձակալության հաշվառման նոր ստանդարտը ուժի մեջ է մտել 2019թ. հունվարի 1-ին կամ այդ ամսաթվից հետո սկսվող հաշվետու ժամանակաշրջանների համար: Նոր ստանդարտը զգալիորեն չի փոխում վարձակալության հաշվառումը վարձատուների համար: Սակայն, այն պահանջում է վարձակալներին ճանաչել վարձակալությունների մեծ մասը իրենց հաշվապահական հաշվեկշռում որպես վարձակալության գծով պարտավորություն՝ համապատասխան ակտիվի օգտագործման իրավունքի հետ մեկտեղ: Վարձակալները պետք է կիրառեն միասնական մոդել բոլոր ճանաչված վարձակալությունների համար, բայց հնարավորություն ունեն չճանաչել կարճաժամկետ վարձակալությունները և ցածր արժեք ունեցող ակտիվների վարձակալությունը:

ՖՀՄՍ 16-ում ներկայացված են վարձակալության հաշվառման նոր պահանջներ և փոփոխություններ: ՖՀՄՍ 16-ը սահմանում է, որ վարձակալները պետք է հաշվառեն վարձակալությունները «հաշվապահական հաշվեկշռում»՝ ճանաչելով «օգտագործման իրավունքը» որպես ակտիվ և վարձակալության գծով համապատասխան պարտավորությունը: Միննույն ժամանակ ՖՀՄՍ 16-ը՝

- փոփոխում է վարձակալության սահմանումը,
- սահմանում է ակտիվի և պարտավորության հաշվառման պահանջներ, այդ թվում՝ դրանց այնպիսի առանձնահատկությունների, ինչպիսիք են ոչ-վարձակալական տարրերը, փոփոխվող վարձակալական վճարները և արտոնյալ (օպցիոն) ժամանակաշրջանները;
- ազատման հնարավորություն է տալիս կարճաժամկետ վարձակալությունների և ցածրարժեք ակտիվների համար,
- փոփոխում է «վաճառք հետադարձ վարձակալությամբ» պայմանավորվածությունների հաշվառումը,
- մեծապես պահպանում է ՀՀՄՍ 17-ի մոտեցումը՝ վարձատուների հաշվառման մասով;
- ներկայացնում է նոր բացահայտման պահանջներ:

**2.6 Դուստր ընկերություններ**

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ներառված է հետևյալ դուստր ընկերությունը.

2019թ. դեկտեմբերի 31 Դուստր ընկերություն	Մասնաբաժին %	Գրանցման երկիր	Գրանցման ամսաթիվ	Գործունեության ուլորտ	Ձեռքբերման ամսաթիվ
«Բիզնես Դեվելոպմենթ Ընթացիկ» ՓԲԸ	100	ՀՀ	2006թ. դեկտեմբերի 28	Խորհրդատվական ծառայություններ տեղեկատվական ուլորտում	2006թ. դեկտեմբերի 28
2018թ. դեկտեմբերի 31 Դուստր ընկերություն	Մասնաբաժին %	Գրանցման երկիր	Գրանցման ամսաթիվ	Գործունեության ուլորտ	Ձեռքբերման ամսաթիվ
«Բիզնես Դեվելոպմենթ Ընթացիկ» ՓԲԸ	100	ՀՀ	2006թ. դեկտեմբերի 28	Խորհրդատվական ծառայություններ տեղեկատվական ուլորտում	2006թ. դեկտեմբերի 28

**3. ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ՀԱՇՎԱՌՄԱՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆԸ**

**3.1 Համախմբման հիմունքները**

*Դուստր ընկերություններ*

Դուստր են հանդիսանում այն ընկերությունները, որոնք վերահսկվում են Խմբի կողմից: Վերահսկողությունն առկա է, երբ Խումբն իրավունք ունի ուղղակիորեն կամ անուղղակիորեն կառավարել ընկերության ֆինանսական և տնտեսական քաղաքականությունը՝ նրա գործունեությունից օգուտներ ստանալու նպատակով: Դուստր ընկերության ֆինանսական հաշվետվությունները ներառված են համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում՝ սկսած վերահսկողությունը ստանձնելու ամսաթվից մինչև վերահսկողության դադարեցման ամսաթիվը:

Խմբի կողմից ձեռքբերված դուստր ընկերությունները հաշվառվում են գնման մեթոդով: Ձեռքբերման ժամանակ ձեռքբերված որոշելի ակտիվները, ինչպես նաև ստանձնած որոշելի պարտավորությունները և պայմանական պարտավորությունները սկզբնապես չափվում են ձեռքբերման ամսաթվի դրությամբ իրենց իրական արժեքով՝ անկախ չվերահսկող (փոքրամասնության) բաժնեմասի չափից:

Ձեռքբերված որոշելի ակտիվների, պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների իրական արժեքում Խմբի բաժնեմասը գերազանցող ձեռքբերման արժեքի մեծությունը ճանաչվում է որպես գուղվիլ: Եթե ձեռքբերման արժեքը փոքր է ձեռք բերված որոշելի ակտիվների, պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների իրական արժեքում Խմբի բաժնեմասից, ապա տարբերությունը ճանաչվում է տարվա արդյունքում:

Չվերահսկվող (փոքրամասնության) բաժնեմասը դուստր ընկերության այն բաժնեմասն է, որը չի պատկանում Խմբին: Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ չվերահսկվող բաժնեմասը դուստր ընկերության որոշելի ակտիվների, պարտավորությունների և պայմանական պարտավորությունների իրական արժեքի փոքրամասնության բաժնետերերի բաժնեմասն է, ինչպես նաև ձեռքբերման օրվանից սկսած՝ փոքրամասնության բաժինը սեփական կապիտալի շարժում: Չվերահսկվող բաժնեմասը ներկայացվում է սեփական կապիտալում:

Փոքրամասնությանը վերագրվող վնասները դուստր ընկերության սեփական կապիտալում չեն գերազանցում չվերահսկվող բաժնեմասը, եթե փոքրամասնության բաժնետերերը պարտավորված չեն իրենց վրա վերցնել կորուստները: Բոլոր նմանատիպ կորուստները բաշխվում են Խմբին:

#### *Համախմբման արդյունքում չներառված գործարքներ*

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններում ամբողջովին բացառվում են ներխմբային հաշիվների մնացորդները և գործարքները, ինչպես նաև ներխմբային գործարքներից առաջացած բոլոր չիրացված օգուտները:

### **3.2 Արտարժույթ**

#### *Արտարժույթով գործարքներ*

Համախմբված ֆինանսական հաշվետվություններ պատրաստելիս Խմբի համար գործառնական արժույթից տարբեր այլ արժույթով իրականացված գործարքները գրանցվում են գործարքի օրվա դրությամբ Հայաստանի Հանրապետության Կենտրոնական բանկի (ՀՀ ԿԲ) կողմից հրապարակված փոխարժեքով: Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ արտարժույթով դրամային հոդվածները վերահաշվարկվում են՝ կիրառելով հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ՀՀ ԿԲ կողմից հրապարակված փոխարժեքը. 2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 479.70 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 537.26 ՀՀ դրամ (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1 ԱՄՆ դոլարը կազմում էր 483.75 ՀՀ դրամ, 1 եվրոն՝ 553.65 ՀՀ դրամ): Ոչ դրամային հոդվածները չեն վերահաշվարկվում և չափվում են պատմական արժեքով (հաշվարկվում են՝ օգտագործելով գործարքի օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքը), բացառությամբ իրական արժեքով հաշվառվող և արտարժույթով արտահայտված ոչ դրամային հոդվածների, որոնք վերահաշվարկվում են իրական արժեքի չափման օրվա դրությամբ գործող փոխարժեքով:

Արտարժույթով գործարքներից, ինչպես նաև արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների վերահաշվարկումից առաջացած փոխարժեքային տարբերությունները ճանաչվում են ժամանակաշրջանի արդյունքում:

### **3.3 Հիմնական միջոցներ**

Հիմնական միջոցների հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված մաշվածությունը և արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ձեռքբերման գինը, ներկրման տուրքերը, հարկերը, որոնք ենթակա չեն վերադարձման և ուղղակիորեն վերագրվող ծախսումներ: Երբ հիմնական միջոցների միավորը բաղկացած է տարբեր օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող խոշոր բաղկացուցիչներից, դրանք հաշվառվում են որպես հիմնական միջոցի առանձին միավորներ:

Կառուցման ընթացքում գտնվող հիմնական միջոցները հաշվառվում են սկզբնական արժեքով՝ հանած արժեզրկումից կորուստները: Սկզբնական արժեքը ներառում է ուղղակիորեն վերագրելի ծախսումները, տեղանքի նախապատրաստման, տեղակայման ծախսումները, մասնագիտական վճարները, իսկ որակավորվող ակտիվի դեպքում՝ նաև կապիտալացման ենթակա փոխառության ծախսումները՝ համաձայն Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության:

Հիմնական միջոցի օտարման կամ դուրսգրման հետևանքով առաջացած օգուտը կամ վնասը որոշվում է վաճառքից հասույթի և ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի տարբերությամբ և ճանաչվում է տարվա արդյունքում:

Հիմնական միջոցի՝ որպես առանձին ակտիվ հաշվառվող միավորի բաղկացուցիչ փոխարինման ծախսումները կապիտալացվում են դուրս գրված բաղկացուցիչ հաշվեկշռային արժեքի հետ: Այլ հետագա ծախսումները կապիտալացվում են միայն այն ժամանակ, երբ դրանք ավելացնում են հիմնական միջոցի միավորի հետ կապված ապագա տնտեսական օգուտները: Բոլոր այլ

ծախսումները, ներառյալ պահպանման և վերանորոգման ծախսումները, ճանաչվում են տարվա արդյունքում՝ կատարվելու ժամանակաշրջանում:

Մաշվածությունը ճանաչվում է ֆինանսական արդյունքների մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ կիրառելով գծային մեթոդը հիմնական միջոցի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում: Մաշվածության հաշվարկը սկսվում է այն պահից, երբ ակտիվը դառնում է մատչելի՝ իր նպատակային նշանակությամբ օգտագործելու համար:

Հիմնական միջոցների գնահատված օգտակար ծառայության ժամկետները ներկայացված են ստորև.

Վարձակալված գույքի գծով կապիտալացված ծախսումներ	- 18 տարի
Տրանսպորտային միջոցներ	- 5տարի
Համակարգչային տեխնիկա	- 3 տարի
Տնտեսական գույք	- 5տարի

### **3.4 Ոչ նյութական ակտիվներ**

Ոչ նյութական ակտիվները, որոնք ձեռք են բերվել Խմբի կողմից և ունեն օգտակար ծառայության որոշակի ժամկետ, ներկայացված են սկզբնական արժեքով՝ հանած կուտակված ամորտիզացիան և արժեզրկումից կորուստները: Ոչ նյութական ակտիվները ներառում են հաշվապահական հաշվառման ծրագիր և այլ ոչ նյութական միջոցներ:

Ամորտիզացիան ճանաչվում է տարվա արդյունքում՝ կիրառելով գծային մեթոդը ոչ նյութական ակտիվի օգտակար ծառայության գնահատված ժամկետի ընթացքում, որը կազմում է 5 տարի համակարգչային ծրագրերի և 1-10 տարի ծրագրային ապահովման արտոնագրերի և լիցենզիաների համար:

### **3.5 Վարձակալված ակտիվներ**

Բոլոր վարձակալությունները դիտվում են որպես գործառնական վարձակալություններ, քանի դեռ վարձակալին չեն փոխանցվել սեփականության իրավունքի հետ կապված բոլոր ռիսկերը և օգուտները: Գործառնական վարձակալության գծով վճարները ճանաչվում են որպես ծախս գծային հիմունքով: Վարձակալության հետ կապված ծախսերը, ինչպիսիք են պահպանման և ապահովագրության ծախսերը, ծախսագրվում են իրականացման պահին:

### **3.6 Պաշարներ**

Խմբի պաշարներում ներառված են որպես նվիրատվություն ստացված պաշարները և գնված պաշարները:

Պաշարները հաշվառվում են ինքնարժեքից և իրացման գուտ արժեքից նվազագույնով: Իրացման գուտ արժեքը սովորական գործունեության ընթացքում վաճառքի ձևավորվող գինն է՝ հանած համալրման և վաճառքը կազմակերպելու համար անհրաժեշտ ծախսումները: Պաշարների ինքնարժեքը հաշվարկվում է՝ օգտագործելով միջին կշռված մեթոդը, և ներառում է պաշարների ձեռքբերման, ինչպես նաև դրանք իրենց ներկայիս վիճակին և գտնվելու վայր հասցնելու ծախսերը:

Պաշարների կազմում հաշվառվում են Հայ-հնդկական ՏՀՏ գերազանցության կենտրոնի կողմից կազմակերպվող դասընթացների և սեմինարների մասնակիցներին տրամադրելու նպատակով Հնդկաստանի կառավարությունից ստացված գրքերը:

### 3.7 Ֆինանսական գործիքներ

*Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգում և չափում – անցումային դրույթներ*

ՖՀՄՍ 9-ը ներառում է ֆինանսական ակտիվների երեք հիմնական դաս՝ ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող և շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ: ՖՀՄՍ 9-ով նախատեսված ֆինանսական ակտիվների դասակարգումը որպես կանոն հիմնված է այն բիզնես մոդելի վրա, որի շրջանակներում կառավարվում է ֆինանսական ակտիվը, և դրամական միջոցների հոսքերի պայմանագրով նախատեսված այդ ակտիվին վերաբերող բնութագրերի վրա: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ այլևս չեն գործում ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված մինչև մարման ժամկետը պահվող ֆինանսական ակտիվների, փոխառությունների և դեբիտորական պարտքերի և վաճառքի համար մատչելի ֆինանսական ակտիվների դասերը: ՖՀՄՍ 9-ը մեծամասամբ պահպանում է ֆինանսական պարտավորությունների դասակարգման և չափման համար գործող ՀՀՄՍ 39-ի պահանջները:

ՖՀՄՍ 9-ի կիրառումն էական ազդեցություն չի ունեցել ֆինանսական պարտավորություններին վերաբերող Խմբի հաշվապահական հաշվառման քաղաքականության վրա:

#### *Ճանաչում և սկզբնական չափում*

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում դրանց առաջացման օրը: Մյուս բոլոր ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումը տեղի է ունենում, երբ Խումբը դառնում է գործիքի պայմանագրային դրույթների կողմ:

Ֆինանսական ակտիվի (եթե այն առևտրական դեբիտորական պարտք չէ, որը չի պարունակում էական ֆինանսավորման բաղկացուցիչ) կամ ֆինանսական պարտավորության սկզբնական չափումը տեղի է ունենում իրական արժեքով՝ գումարած, շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չչափվող միավորի համար, գործիքի ձեռքբերմանը կամ թողարկմանն ուղղակիորեն վերագրելի գործարքի հետ կապված ծախսումները: Էական ֆինանսավորման բաղադրիչ չպարունակող առևտրական դեբիտորական պարտքի սկզբնական չափումն իրականացվում է գործարքի գնով:

#### *Դասակարգում և հետագա չափում*

##### **Ֆինանսական ակտիվներ**

Սկզբնական ճանաչման պահին ֆինանսական ակտիվը դասակարգվում է որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ պարտքային ներդրումների համար, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող՝ բաժնային ներդրումների համար, կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

Ֆինանսական ակտիվները չեն վերադասակարգվում սկզբնական ճանաչումից հետո, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ Խումբը փոխում է ակտիվների կառավարման իր բիզնես մոդելը, որի դեպքում բոլոր այն ֆինանսական ակտիվները, որոնց վրա ազդում է այդ փոփոխությունը, վերադասակարգվում են բիզնես մոդելի փոփոխությանը հաջորդող առաջին հաշվետու ժամանակաշրջանի առաջին օրը:

Ֆինանսական ակտիվը չափվում է ամորտիզացված արժեքով, եթե բավարարում է ստորև ներկայացված երկու պայմանները և նախատեսված չէ որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող:

- ակտիվը պահվում է այնպիսի բիզնես մոդելի շրջանակներում, որի նպատակն է պահել ակտիվը պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքեր հավաքագրելու համար և
- ֆինանսական ակտիվի պայմանագրային պայմանները որոշակի ամսաթվերին առաջացում են դրամական միջոցների հոսքեր, որոնք հանդիսանում են միայն մայր գումարի և չմարված մայր գումարի գծով հաշվարկված տոկոսների վճարումներ:

Առևտրական նպատակներով չպահվող բաժնային գործիքում ներդրման սկզբնական ճանաչման ժամանակ Խումբը կարող է անդառնալիորեն որոշել ներկայացնել ներդրման իրական արժեքի հետագա փոփոխություններն այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի կազմում: Այս ընտրությունը կատարվում է առանձին՝ յուրաքանչյուր ներդրման համար:

Բոլոր ֆինանսական ակտիվները, որոնք դասակարգված չեն որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող, ինչպես ներկայացված է վերը, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով: Այս ակտիվները ներառում են բոլոր ածանցյալ ֆինանսական ակտիվները: Սկզբնական ճանաչման պահին Խումբը կարող է անդառնալիորեն նախատեսել ֆինանսական ակտիվը, որն այլապես բավարարում է ամորտիզացված արժեքով կամ այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափման պահանջները, որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե դա թույլ կտա վերացնել կամ էականորեն նվազեցնել հաշվառման անհամապատասխանությունը, որը հակառակ դեպքում կառաջանա:

Ֆինանսական ակտիվների փոխանցումը երրորդ կողմերին այնպիսի գործարքներում, որոնք չեն բավարարում ապաճանաչման պայմանները, չի դիտարկվում որպես վաճառք այս նպատակի համար, և Խումբը շարունակում է ճանաչել ակտիվները:

Ֆինանսական ակտիվները, որոնք պահվում են առևտրական նպատակների համար կամ կառավարվում են և որոնց ստեղծած արդյունքը գնահատվում է իրական արժեքի հիմունքով, չափվում են իրական արժեքով շահույթի կամ վնասի միջոցով:

Ֆինանսական ակտիվներ – Գնահատում, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ

Այս գնահատման նպատակների համար «մայր գումարը» սահմանվում է որպես ֆինանսական ակտիվի իրական արժեքը սկզբնական ճանաչման պահին: «Տոկոսը» սահմանվում է որպես փողի ժամանակային արժեքի և որոշակի ժամանակահատվածում չմարված մայր գումարի հետ կապված պարտքային ռիսկի և փոխատվության հետ կապված այլ հիմնական ռիսկերի և ծախսերի (օրինակ՝ իրացվելիության ռիսկի և վարչական ծախսերի), ինչպես նաև շահույթի մարժայի հատուցում:

Գնահատելիս, թե արդյոք պայմանագրային դրամական միջոցների հոսքերը հանդիսանում են միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարումներ, Խումբը դիտարկում է գործիքի պայմանագրային պայմանները: Այստեղ ներառվում է այն գնահատումը, թե արդյոք ֆինանսական ակտիվը պարունակում է այնպիսի պայմանագրային պայման, որը կարող է այնպես փոխել պայմանագրային դրամական միջոցների ժամկետը կամ գումարը, որ ֆինանսական ակտիվը չի բավարարի այդ պայմանը: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը դիտարկում է հետևյալը.

- պայմանական դեպքերը, որոնք կարող են փոխել դրամական միջոցների գումարը կամ ժամկետները,
- վաղաժամկետ մարման և գործողության ժամկետի երկարաձգման պայմանները:

Վաղաժամկետ մարման պայմանը համապատասխանում է միայն մայր գումարի և տոկոսների վճարում հանդիսանալու չափանիշին, եթե վաղաժամկետ մարման գումարը, ըստ էության, իրենից ներկայացնում է մայր գումարի և չմարված մայր գումարի վրա հաշվարկված տոկոսների չվճարված գումարները, որոնք կարող են ներառել լրացուցիչ ողջամիտ հատուցում պայմանագրի վաղաժամկետ

դադարեցման համար: Բացի այդ, պայմանագրի անվանական արժեքի գեղչով կամ հավելավճարով ձեռքբերված ֆինանսական ակտիվի համար վաղաժամկետ մարում թույլատրող կամ պահանջող պայմանն այն գումարի չափով, որն, ըստ էության, իրենից ներկայացնում է պայմանագրի անվանական արժեքը գումարած հաշվեգրված (սակայն չվճարված) պայմանագրային տոկոսները (կարող են ներառել լրացուցիչ ողջամիտ հատուցում պայմանագրի վաղաժամկետ դադարեցման համար), դիտարկվում է որպես նշված չափանիշին համապատասխանող, եթե վաղաժամկետ մարման պայմանի իրական արժեքն էական չէ սկզբնական ճամանաչման պահին:

#### *Ֆինանսական ակտիվներ – Հետագա չափում, շահույթ և վնաս*

##### *Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ*

Այս ակտիվները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Ամորտիզացված արժեքը նվազեցվում է արժեզրկումից կորստի չափով: Տոկոսային եկամուտը, փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը և արժեզրկումից կորուստները ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող շահույթը կամ վնասը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

##### *Ֆինանսական պարտավորություններ – Դասակարգում, հետագա չափում, շահույթ և վնաս*

Ֆինանսական պարտավորությունները դասակարգվում են որպես ամորտիզացված արժեքով չափվող կամ շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող: Ֆինանսական պարտավորությունը դասակարգվում է որպես շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող, եթե այն դասվում է առևտրական նպատակներով պահվող գործիքների դասին, հանդիսանում է ածանցյալ գործիք կամ նախատեսված է որպես այդպիսին սկզբնական ճամանաչման պահին: Շահույթի կամ վնասի միջոցով իրական արժեքով չափվող ֆինանսական պարտավորությունները չափվում են իրական արժեքով, իսկ դրանց գծով գուտ շահույթը և վնասը, ներառյալ՝ տոկոսային ծախսը, ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Այլ ֆինանսական պարտավորությունները հետագայում չափվում են ամորտիզացված արժեքով՝ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքի մեթոդը: Տոկոսային ծախսը և փոխարժեքային տարբերություններից առաջացող շահույթը և վնասը ճանաչվում են շահույթում կամ վնասում: Ապաճանաչումից առաջացող ցանկացած շահույթը կամ վնասը նույնպես ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

##### *Ֆինանսական ակտիվների և ֆինանսական պարտավորությունների փոփոխություն*

##### *Ֆինանսական ակտիվներ*

Եթե ֆինանսական ակտիվի պայմանները փոխվում են, Խումբը գնահատում է, թե արդյոք փոփոխված ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են («նշանակալի փոփոխություն»), ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս դեպքում սկզբնական ֆինանսական ակտիվն ապաճանաչվում է և ճանաչվում է նոր ֆինանսական ակտիվ՝ իրական արժեքով:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում, այսինքն, գնահատում է, թե արդյոք սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբերվում են փոփոխված կամ փոխարինող ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերից: Խումբը գնահատում է փոփոխության նշանակալի լինելը քանակական և որակական գործոնների հիման վրա հետևյալ հերթականությամբ՝ որակական գործոններ, քանակական գործոններ, որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցություն: Եթե դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, ապա սկզբնական ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերի

նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները համարվում են ուժը կորցրած: Այս գնահատումն իրականացնելիս Խումբը կիրառում է ֆինանսական պարտավորությունների ապաճանաչման ուղեցույցին նմանատիպ ուղեցույց:

Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է ելնելով հետևյալ որակական գործոններից.

- ֆինանսական ակտիվի արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների փոփոխություն:

Եթե ամորտիզացված արժեքով հաշվառվող փոփոխված ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր չեն, փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչմանը: Այս դեպքում, Խումբը վերահաշվարկում է ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը և համախառն հաշվեկշռային արժեքի ճշգրտումից առաջացող գումարը ճանաչում է որպես փոփոխության գծով շահույթ կամ վնաս՝ շահույթի կամ վնասի կազմում: Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը վերահաշվարկվում է որպես ֆինանսական ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված, վերանայված կամ փոփոխված պայմանագրային դրամական միջոցների ներկա արժեք: Ցանկացած կրած ծախսերը կամ վճարված վճարները ճշգրտում են փոփոխված ֆինանսական ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում են փոփոխված ֆինանսական ակտիվի գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում:

#### *Ֆինանսական պարտավորություններ*

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պայմաններով պարտավորության գծով դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են: Այս դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով: Մարված ֆինանսական պարտավորության և փոփոխված պայմաններով նոր ֆինանսական պարտավորության հաշվեկշռային արժեքների տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

Եթե փոփոխությունը (կամ փոխարինումը) չի հանգեցնում ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչմանը, Խումբը կիրառում է այն հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը, համաձայն որի ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը ճշգրտվում է, երբ փոփոխությունը չի հանգեցնում ֆինանսական ակտիվի ապաճանաչման, այսինքն, Խումբը ճանաչում է փոփոխության (կամ փոխարինման) արդյունքում առաջացող ֆինանսական պարտավորության ամորտիզացված արժեքի ճշգրտումը շահույթում կամ վնասում փոփոխության (կամ փոխարինման) ամսաթվի դրությամբ:

Գոյություն ունեցող ֆինանսական պարտավորությունների գծով դրամական միջոցների հոսքերի փոփոխությունները չեն համարվում փոփոխություն, եթե հանդիսանում են գործող պայմանագրային պայմանների արդյունք:

Խումբն իրականացնում է փոփոխության նշանակալի լինելու քանակական և որակական գնահատում՝ դիտարկելով որակական գործոնները, քանակական գործոնները և որակական և քանակական գործոնների համատեղ ազդեցությունը: Խումբը եզրահանգում է, որ փոփոխությունը նշանակալի է հետևյալ որակական գործոնների հիման վրա.

- ֆինանսական պարտավորության արժույթի փոփոխություն,
- գրավի կամ ապահովվածության այլ միջոցների փոփոխություն,
- փոխարկման պայմանի ավելացում,
- ֆինանսական պարտավորության ստորադասության փոփոխություն:

Քանակական գնահատման համար պայմանները նշանակալիորեն տարբեր են, եթե նոր պայմանների համաձայն դրամական միջոցների հոսքերի զեղչված ներկա արժեքը, ներառյալ՝ վճարված վճարները (առանց ստացված վճարների)՝ զեղչված սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով, առնվազն 10 տոկոսով տարբերվում է սկզբնական ֆինանսական պարտավորության գծով մնացած դրամական միջոցների հոսքերի զեղչված ներկա արժեքից: Եթե պարտքային գործիքների փոխարինումը կամ վերջիններիս պայմանների փոփոխությունը հաշվառվում է որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսերը կամ վճարված վճարները ճանաչվում են որպես մարումից շահույթի կամ վնասի մաս: Եթե փոխարինումը կամ պայմանների փոփոխությունը չի հաշվառվում որպես մարում, ապա ցանկացած կրած ծախսերը կամ վճարված վճարները ճշգրտում են պարտավորության հաշվեկշռային արժեքը և ամորտիզացվում են փոփոխված պարտավորության գործողության մնացած ժամկետի ընթացքում:

#### *Ապաճանաչում*

##### *Ֆինանսական ակտիվներ*

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական ակտիվը, երբ ֆինանսական ակտիվից առաջացող դրամական հոսքերի նկատմամբ պայմանագրային իրավունքները կորցնում են իրենց ուժը, կամ երբ փոխանցում է ֆինանսական ակտիվից դրամական հոսքերի ստացման պայմանագրային իրավունքներն այնպիսի գործարքում, որում փոխանցվում են ֆինանսական ակտիվի սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները, կամ որում, Խումբը ոչ փոխանցում է, ոչ էլ պահպանում է սեփականության հետ կապված, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները և չի պահպանում վերահսկողությունը ֆինանսական ակտիվի նկատմամբ:

Խումբն իրականացնում է գործարքներ, որոնց շրջանակներում փոխանցում է ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչված ակտիվները, սակայն պահպանում է փոխանցված ակտիվների սեփականության հետ կապված կամ բոլոր, կամ, ըստ էության, բոլոր ռիսկերն ու հատույցները: Նման դեպքերում փոխանցված ակտիվները չեն ապաճանաչվում:

##### *Ֆինանսական պարտավորություններ*

Խումբն ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ պայմանագրում նշված պարտականությունը կատարվում է կամ չեղյալ է համարվում կամ ուժը կորցնում է: Խումբը նաև ապաճանաչում է ֆինանսական պարտավորությունը, երբ փոփոխվում են վերջինիս պայմանները և երբ փոփոխված պարտավորությունից առաջացող դրամական միջոցների հոսքերը նշանակալիորեն տարբեր են, որի դեպքում փոփոխված պայմանների հիման վրա ճանաչվում է նոր ֆինանսական պարտավորություն՝ իրական արժեքով:

Ֆինանսական պարտավորության ապաճանաչման ժամանակ մարված հաշվեկշռային արժեքի և վճարված հատուցման (ներառյալ՝ փոխանցված ոչ դրամային ակտիվները կամ ստանձնած պարտավորությունները) միջև տարբերությունը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում:

#### *Հաշվանցում*

Ֆինանսական ակտիվները և ֆինանսական պարտավորությունները հաշվանցվում են և ներկայացվում են զուտ գումարով ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում միայն այն դեպքում, երբ Խումբն ունի գումարները հաշվանցելու ներկայումս իրագործելի իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք, ինչպես նաև հաշվարկը զուտ հիմունքով իրականացնելու կամ միաժամանակ ակտիվն իրացնելու և պարտավորությունը մարելու մտադրություն:

### **3.8 Արժեզրկում**

#### *Հիմնական միջոցների և ոչ նյութական ակտիվների արժեզրկում*

Անորոշ օգտակար ծառայության ժամկետ ունեցող ակտիվները չեն ամորտիզացվում և յուրաքանչյուր տարի ենթարկվում են արժեզրկման ստուգման: Մաշվող ակտիվները արժեզրկման համար վերանայվում են, երբ իրադարձությունները և հանգամանքների փոփոխությունները վկայում են այն մասին, որ դրանց հաշվեկշռային արժեքը կարող է չվերականգնվել: Արժեզրկման կորուստը ճանաչվում է այն գումարով, որով ակտիվի հաշվեկշռային արժեքը գերազանցում է փոխհատուցվող գումարը:

Փոխհատուցվող գումարը վաճառքի գատ գնից և օգտագործման արժեքից առավելագույնն է: Եթե ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի փոխհատուցվող գումարն ավելի փոքր է նրա հաշվեկշռային արժեքից, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը նվազեցվում է մինչև փոխհատուցվող գումարը: Արժեզրկումից կորուստներն անմիջապես ճանաչվում են որպես ծախս շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորուստը դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի նվազում:

Երբ հետագայում արժեզրկումից կորուստը հակադարձվում է, ապա ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի հաշվեկշռային արժեքը պետք է ավելացվի մինչև նրա փոխհատուցվող գումարը, բայց այնպես, որ ակտիվի ավելացված հաշվեկշռային արժեքը չգերազանցի այն հաշվեկշռային արժեքը, որը որոշված կլիներ, եթե նախորդ տարիներին այդ ակտիվի կամ դրամաստեղծ միավորի գծով արժեզրկումից կորուստներ ճանաչված չլինեին: Արժեզրկումից կորստի հակադարձումն անմիջապես ճանաչվում է որպես եկամուտ շահույթում կամ վնասում, բացառությամբ այն դեպքերի, երբ համապատասխան ակտիվը հաշվառվում է վերագնահատված արժեքով, որի դեպքում արժեզրկումից կորստի ցանկացած հակադարձում դիտվում է որպես վերագնահատումից արժեքի աճ:

#### *Ոչ ածանցյալ ֆինանսական ակտիվների արժեզրկում*

ՖՀՄՍ 9-ը փոխարինում է ՀՀՄՍ 39-ով սահմանված «կրած վնասի» մոդելը «սպասվող պարտքային վնասի» մոդելով: Արժեզրկման նոր մոդելը կիրառելի է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների, պայմանագրային ակտիվների, այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային գործիքներում ներդրումների, սակայն ոչ բաժնային գործիքներում ներդրումների համար: ՖՀՄՍ 9-ի համաձայն՝ պարտքային վնասն ավելի շուտ է ճանաչվում, քան պահանջվում էր ՀՀՄՍ 39-ով:

ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման մոդելի գործողության ոլորտում գտնվող ակտիվների համար սովորաբար ակնկալվում է, որ արժեզրկումից կորուստները կաճեն և կդառնան առավել փոփոխական: Խումբը որոշել է, որ ՖՀՄՍ 9-ի արժեզրկման պահանջների կիրառումը 2018թ. հունվարի 1-ի դրությամբ չի հանգեցնում արժեզրկման գծով լրացուցիչ պահուստի ճանաչմանը:

Խումբը ճանաչում է սպասվող պարտքային վնասի գծով պահուստ ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների համար:

Խումբը չափում է վնասի գծով պահուստը ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասին հավասար գումարի չափով, բացառությամբ հետևյալ գործիքների, որոնց համար վնասի գծով պահուստը չափվում է 12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասին հավասար գումարի չափով.

- (i) պարտքային արժեթղթեր, եթե որոշվել է, որ դրանք ունեն ցածր պարտքային ռիսկ հաշվետու ամսաթվի դրությամբ և

- (ii) այլ պարտքային արժեթղթեր և բանկային հաշիվների մնացորդներ, որոնց գծով պարտքային ռիսկը (օրինակ, ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ժամկետի ընթացքում պարտականությունների չկատարման ռիսկ) էականորեն չի աճել սկզբնական ճանաչման պահից:

Առևտրական դեբիտորական պարտքերի և պայմանագրային ակտիվների վնասի գծով պահուստը միշտ չափվում է ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասին հավասար գումարի չափով:

Երբ Խումբը որոշում է, թե արդյոք տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի էական աճ սկզբնական ճանաչումից հետո և երբ գնահատում է սպասվող պարտքային վնասը, այն դիտարկում է ողջամիտ և հիմնավորված տեղեկատվությունը, որը տեղին է և հասանելի առանց անհարկի ծախսերի կամ ջանքերի: Գնահատումը ներառում է թե՛ քանակական և թե՛ որակական տվյալները, ինչպես նաև Խմբի նախկին փորձի և պարտքի հիմնավորված գնահատման վրա հիմնված վերլուծությունը և ներառում է հեռանկարի վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Խումբը ենթադրում է, որ տեղի է ունեցել ֆինանսական ակտիվի գծով պարտքային ռիսկի էական աճ, եթե այն ավելի քան 365 օր ժամկետանց է:

Խումբը համարում է, որ ֆինանսական ակտիվի գծով պարտականությունները չեն կատարվել, եթե՝

- (i) հավանական չէ, որ փոխառուն ամբողջությամբ կկատարի պարտքի հետ կապված իր պարտականությունները, եթե Խումբը չձեռնարկի այնպիսի գործողություններ, ինչպիսին գրավի իրացումն է (վերջինիս առկայության դեպքում), կամ
- (ii) ֆինանսական ակտիվն ավելի քան 365 օր ժամկետանց է:

Ֆինանսական գործիքի գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է այն սպասվող պարտքային վնասը, որն առաջանում է պարտավորությունների չկատարման բոլոր հնարավոր դեպքերի արդյունքում ֆինանսական գործիքի ակնկալվող գործողության ամբողջ ժամկետի ընթացքում:

12 ամսվա ընթացքում սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է սպասվող պարտքային վնասի այն մասը, որն առաջանում է պարտավորությունների չկատարման այն դեպքերի արդյունքում, որոնք հնարավոր են հաշվետու ամսաթվից հետո 12 ամսվա ընթացքում (կամ ավելի կարճ ժամկետի ընթացքում, եթե գործիքի ակնկալվող գործողության ամբողջ ժամկետը պակաս է 12 ամսից):

Սպասվող պարտքային վնասի գնահատման ժամանակ դիտարկվող առավելագույն ժամկետն իրենից ներկայացնում է առավելագույն պայմանագրային ժամկետը, որի ընթացքում Խումբը ենթարկվում է պարտքային ռիսկի:

#### *Սպասվող պարտքային վնասի չափում*

Սպասվող պարտքային վնասն իրենից ներկայացնում է պարտքային վնասի հավանականությունից ելնելով կշռված պարտքային վնասի գնահատականը: Պարտքային վնասը չափվում է որպես բոլոր պակասող դրամական միջոցների ներկա արժեք (այսինքն՝ որպես տարբերություն այն դրամական միջոցների հոսքերի միջև, որոնք Խումբը պետք է ստանա պայմանագրի համաձայն, և որոնք ակնկալում է ստանալ):

#### *Արժեզրկված ֆինանսական ակտիվներ*

Յուրաքանչյուր հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գնահատում է ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվները և այլ համապարփակ ֆինանսական արդյունքի միջոցով իրական արժեքով չափվող պարտքային արժեթղթերն արժեզրկված լինելու տեսանկյունից: Ֆինանսական

ակտիվը համարվում է արժեզրկված, եթե տեղի են ունեցել մեկ կամ ավելի դեպքեր, որոնք բացասական ազդեցություն ունեն ֆինանսական ակտիվի գծով գնահատված ապագա դրամական միջոցների հոսքերի վրա:

Ֆինանսական ակտիվի արժեզրկված լինելու վկայությունը ներառում է հետևյալ դիտարկելի տվյալները.

- փոխառուի կամ թողարկողի նշանակալի ֆինանսական դժվարությունները,
- պայմանագրի խախտումը, այդ թվում՝ պարտականությունների չկատարումը կամ վճարման ավելի քան 180 օր ուշացումը,
- Խմբի կողմից փոխառության կամ փոխատվության պայմանների այնպիսի վերանայումը, որը Խումբն այլ պայմաններում չէր դիտարկի,
- փոխառուի հավանական սնանկացումը կամ այլ ֆինանսական վերակազմավորումը կամ
- արժեթղթի համար գործող շուկայի վերացումը ֆինանսական դժվարությունների պատճառով:

*Մյասվող պարտքային վնասի ներկայացումը ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում*

Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվների վնասի գծով պահուստը նվազեցվում է այդ ակտիվների համախառն հաշվեկշռային արժեքից:

*Դուրսգրում*

Ֆինանսական ակտիվի համախառն հաշվեկշռային արժեքը դուրս է գրվում, եթե Խումբը չունի ողջամիտ հիմքեր ակնկալելու ֆինանսական ակտիվի ամբողջական կամ մասնակի փոխհատուցումը: Խումբը չի ակնկալում դուրս գրված գումարների էական փոխհատուցում: Այնուամենայնիվ, դուրս գրված ֆինանսական ակտիվները կարող են դեռևս հանդիսանալ կատարողական գործողությունների առարկա՝ հասանելիք գումարների փոխհատուցման հետ կապված Խմբի ընթացակարգերի հետ համապատասխանությունն ապահովելու համար:

*Ամորտիզացված արժեքով չափվող ֆինանսական ակտիվներ*

Խումբն այս ակտիվները դիտարկում է արժեզրկման վկայության առանձին և հավաքական հիմունքներով: Բոլոր առանձին վերցված նշանակալի ակտիվները գնահատվում է արժեզրկման տեսանկյունից՝ առանձին հիմունքով: Արժեզրկման առանձին վկայություն չհայտնաբերելու դեպքում, այս ակտիվները գնահատվում է հավաքական հիմունքով՝ տեղի ունեցած, սակայն չբացահայտված արժեզրկման վկայություն հայտնաբերելու նպատակով:

Ակտիվները, որոնք առանձին վերցված նշանակալի չեն, գնահատվում են արժեզրկման տեսանկյունից հավաքական հիմունքով՝ խմբավորելով ռիսկի համանման բնութագրերով ակտիվները:

Հավաքական արժեզրկումը գնահատելիս Խումբը դիտարկում է փոխհատուցման ժամկետների և կրած վնասի գումարի նախորդ ժամանակաշրջանների տեղեկատվությունը և կատարում է ճշգրտում, եթե ընթացիկ տնտեսական և վարկավորման պայմանները թույլ են տալիս, որպեսզի փաստացի վնասն ավել կամ պակաս լիներ նախկինում առկա միտումներով առաջարկվողներից:

Արժեզրկումից կորուստը հաշվարկվում է որպես ակտիվի հաշվեկշռային արժեքի և այդ ակտիվի սկզբնական արդյունավետ տոկոսադրույքով զեղչված դրամական միջոցների գնահատված ապագա հոսքերի ներկա արժեքի միջև տարբերություն: Կորստի գումարը ճանաչվում է շահույթում կամ վնասում՝ պահուստային հաշվում: Եթե Խումբը գտնում է, որ չկա ակտիվը փոխհատուցելու իրատեսական հնարավորություն, համապատասխան գումարները դուրս են գրվում: Եթե

հետագայում տեղի ունեցած դեպքը հանգեցնում է արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցմանը և այդ նվազեցումը կարելի է անկողմնակալորեն վերագրել արժեզրկման ճանաչումից հետո տեղի ունեցած դեպքին, ապա արժեզրկումից կորստի գումարի նվազեցումը հակադարձվում է շահույթի կամ վնասի միջոցով:

### **3.9 Վաճառքի համար պահվող ոչ ընթացիկ ակտիվներ**

Երբ Խումբը մտադրություն ունի վաճառել ոչ ընթացիկ ակտիվներ կամ ակտիվների խումբ և երբ այդ վաճառքի տեղի ունենալը հավանական է 12 ամսվա ընթացքում, ապա ակտիվը կամ ակտիվների խումբը պետք է դասակարգվի և ներկայացվի ֆինանսական վիճակի մասին համախմբված հաշվետվությունում՝ որպես վաճառքի համար պահվող ակտիվներ:

Վաճառքի համար պահվող ակտիվները չափվում են ակտիվի՝ մինչև վերադասակարգումն ունեցած հաշվեկշռային արժեքից և «իրական արժեքի՝ հանած վաճառքի ծախսումներ»-ից՝ նվազագույնով: Այս ակտիվների գծով մաշվածություն չի հաշվարկվում:

Վաճառքի համար պահվող ակտիվների վաճառքից կամ վերագնահատումից առաջացած արդյունքը ճանաչվում է տարվա արդյունքում՝ համապատասխանաբար «Այլ եկամուտ» կամ «Այլ ծախսեր» հոդվածներում: Վաճառքի դեպքում տվյալ ակտիվի գծով պահուստներում առկա վերագնահատման պահուստը վերագրվում է կուտակված արդյունքին:

### **3.10 Ջուտ ակտիվներ**

Դուստր ընկերության կողմից թողարկվող կապիտալի գործիքները հաշվառվում են անվանական արժեքով:

Կուտակված արդյունքը ներառում է ընթացիկ և նախորդ ժամանակաշրջանների չբաշխված շահույթը:

### **3.11 Շնորհներ**

Շնորհը չի ճանաչվում, քանի դեռ չկա հիմնավորված երաշխիք, որ Խումբը կատարելու է դրան կից բոլոր պայմանները, և որ շնորհը ստացվելու է:

Շնորհները, որոնց հիմնական պայմանը Խմբի կողմից ոչ ընթացիկ ակտիվներ գնելը, կառուցելը կամ այլ կերպ ձեռք բերելն է, ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ճանաչվում են որպես հետաձգված եկամուտ և սխտեմատիկորեն փոխանցվում են տարվա արդյունք՝ համապատասխան ակտիվի օգտակար ծառայության ժամկետի ընթացքում:

Այլ շնորհները ճանաչվում են սխտեմատիկ հիմունքով եկամուտ այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում դրանք փոխհատուցում են համապատասխան ծախսումները, որոնց համար դրանք ստացվել են: Շնորհը, որը հատկացվում է Խմբին՝ ի հատուցում արդեն կրած ծախսերի կամ վնասների, կամ որպես շտապ ֆինանսական օգնություն՝ առանց հետագա համապատասխան ծախսումներ կրելու, ճանաչվում է որպես եկամուտ այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ դառնում է ստացման ենթակա:

Շնորհը, որ Հիմնադրամին հատկացվել է ֆինանսական աջակցություն տրամադրելու նպատակով, այլ ոչ թե որպես որոշակի ծախսումներ կատարելու միջոց, ճանաչվում է այն ժամանակաշրջանի ընթացքում, երբ Հիմնադրամը ստանում է շնորհը:

### **3.12 Շահութահարկ**

Ընթացիկ շահութահարկը տարվա համար հարկվող շահույթից վճարվելիք հարկն է՝ հաշվետու ամսաթվին գործող կամ ըստ էության գործող հարկային դրույքաչափերով՝ հաշվի առնելով նախորդ տարիների համար վճարվելիք հարկերի ճշգրտումները:

Հետաձգված հարկը հաշվարկվում է ակտիվների ու պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքների և շահութահարկի հաշվարկման ժամանակ օգտագործվող համապատասխան հարկային բազաների միջև ժամանակավոր տարբերություններից: Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են բոլոր հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար: Հետաձգված հարկային ակտիվները պետք է ճանաչվեն բոլոր նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունների համար այն չափով, որքանով որ հավանական է հարկվող արդյունքի ստացում, որի դիմաց կարող է օգտագործվել Նվազեցվող ժամանակավոր տարբերությունը: Այսպիսի հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չեն ճանաչվում, եթե ժամանակավոր տարբերությունն առաջանում է գուղվիլի սկզբնական ճանաչումից կամ այլ ակտիվների և պարտավորությունների սկզբնական ճանաչումից այնպիսի գործարքում, որը գործարքի պահին չի ազդում ոչ հաշվապահական արդյունքի, ոչ էլ՝ հարկվող արդյունքի վրա (բացի ձեռնարկատիրական գործունեության միավորումներից):

Հետաձգված հարկային պարտավորությունները ճանաչվում են հարկվող ժամանակավոր տարբերությունների համար, որոնք կապված են դուստր ընկերություններում և ասոցիացված կազմակերպություններում ներդրումների ու համատեղ ձեռնարկումներում մասնակցությունների հետ, բացառությամբ այն դեպքերի, որտեղ Խումբն ի վիճակի է վերահսկելու ժամանակավոր տարբերության հակադարձումը և հավանական է, որ ժամանակավոր տարբերությունը չի հակադարձվի տեսանելի ապագայում: Նմանատիպ ներդրումների և մասնակցությունների հետ կապված նվազեցվող ժամանակավոր տարբերություններից առաջացող հետաձգված հարկային ակտիվները ճանաչվում են միայն այն չափով, որով հավանական է հարկվող արդյունքի առկա լինելը, որի դիմաց կարող է օգտագործվել ժամանակավոր տարբերությունը, և որը կմարվի տեսանելի ապագայում:

Հետաձգված հարկային ակտիվների հաշվեկշռային արժեքը վերանայվում է յուրաքանչյուր հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում և նվազեցվում է այն չափով, որով այլևս հավանական չէ, որ Խումբ կստանա բավարար հարկվող արդյունք, որը թույլ կտա հետաձգված հարկային ակտիվից օգուտն ամբողջությամբ կամ մասամբ իրացնել:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները չափվում են հարկերի այն դրույքների օգտագործմամբ, որոնց կիրառման մեջ լինելն ակնկալվում է ակտիվի իրացման կամ պարտավորության մարման ժամանակ՝ հիմք ընդունելով հարկերի այն դրույքները (և հարկային հարաբերություններ կարգավորող նորմատիվ իրավական ակտերը), որոնք ուժի մեջ են եղել կամ ըստ էության ուժի մեջ են եղել հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջում: Հետաձգված հարկային պարտավորությունների և հետաձգված հարկային ակտիվների չափումն արտացոլում է հարկային հետևանքները, որոնք երևան են գալու կախված այն եղանակից, որով Խումբը հաշվետու ամսաթվի դրությամբ ակնկալում է փոխհատուցել կամ մարել իր ակտիվների կամ պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները:

Հետաձգված հարկային ակտիվներն ու պարտավորությունները հաշվանցվում են, երբ կա իրավաբանորեն ամրագրված իրավունք՝ հաշվանցելու ընթացիկ հարկային ակտիվները ընթացիկ հարկային պարտավորությունների դիմաց, և երբ դրանք վերաբերում են շահութահարկին, որը գանձվում է նույն հարկային մարմնի կողմից, և Խումբը մտադիր է գուտ հիմունքով մարել ընթացիկ հարկային պարտավորություններն ու ակտիվները:

### **3.13 Եկամտի ճանաչում**

Խմբի եկամուտները գոյանում են ստացված շնորհներից, Հիմնադրամի և նրա դուստր ընկերության կողմից մատուցված ծառայություններից և այլն:

#### *Շնորհներից եկամուտ*

Շնորհներից եկամուտը ճանաչվում են սիստեմատիկ հիմունքով եկամուտ այն ժամանակաշրջանում, որի ընթացքում դրանք փոխհատուցում են համապատասխան ծախսումները, որոնց համար դրանք ստացվել են:

#### *Ակտիվներին վերաբերող շնորհներից եկամուտ*

Տվյալ եկամուտը ներառվում է «Շնորհներից եկամուտ» հոդվածում: Ճանաչման քաղաքականությունը ներկայացված է ծանոթագրություն 3.11-ում:

#### *Ծառայությունների մատուցում*

Ծառայությունների մատուցումից հասույթը գոյանում է տեղեկատվական և բարձր տեխնոլոգիաների ոլորտում դասընթացների կազմակերպումից և խորհրդատվական ծառայություններից:

#### *Վարձակալական եկամուտ*

Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է գծային մեթոդով՝ վարձակալության ժամկետի ընթացքում: Վարձակալական եկամուտը ճանաչվում է յուրաքանչյուր ամսվա վերջում, երբ դուրս է գրվում համապատասխան հաշիվը:

#### *Տոկոսային եկամուտ*

Տոկոսային եկամուտը ճանաչվում է համամասնության հիմունքով՝ մնացորդային արժեքի նկատմամբ կիրառելով արդյունավետ տոկոսադրույքը:

## 4 ՀԻՄՆԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ

	Կապիտալացված ծախսումներ	Համակարգչային տեխնիկա	Տնտեսական գույք և այլ	Ս
<b>ՄԿՋԲՆԱԿԱՆ ԱՐԺԵՔ</b>				
2018 հունվարի 1-ի դրությամբ	195,554	1,760,480	801,640	
Ավելացում	3,520	10,888	3,618	
Օտարում/Դուրսգրում	(195,554)	(53,207)	(23,377)	
2018 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	3,520	1,718,161	781,881	
Ավելացում	4,813	52,824	10,423	
Օտարում/Դուրսգրում	-	(65,406)	(78,403)	
2019 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<b>8,333</b>	<b>1,705,579</b>	<b>713,901</b>	
<b>ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ՄԱՇՎԱԾՈՒԹՅՈՒՆ</b>				
2018 հունվարի 1-ի դրությամբ	137,681	1,058,914	495,702	
Տարվա մաշվածություն	10,873	311,247	109,345	
Օտարում/Դուրսգրում	(148,554)	(53,204)	(23,375)	
2018 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	-	1,316,957	581,672	
Տարվա մաշվածություն	291	252,395	106,506	
Օտարում/Դուրսգրում	-	(65,326)	(76,705)	
2019 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<b>291</b>	<b>1,504,026</b>	<b>611,473</b>	
<b>ՀԱՇՎԵԿՇՈՍՑԻՆ ԱՐԺԵՔ</b>				
2018 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<b>3,520</b>	<b>401,204</b>	<b>200,209</b>	
2019 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	<b>8,041</b>	<b>201,552</b>	<b>102,429</b>	

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ Խումբը գրավադրված հիմնական միջոցներ չունի:

Կապիտալ ծախսումներն իրենցից ներկայացնում են վարձակալված տարածքների վրա իրականացված կապիտալ ծախսերի և ստանալ տնտեսական օգուտներ հետագա ժամանակաշրջաններում:

Մաշվածության գծով ծախսը բաշխվել է հետևյալ կերպ.

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
Վարչական և ընդհանուր ծախսեր	3,018	2,400
Ծրագրերի գծով ծախսումներ	363,334	436,227
	<b>366,352</b>	<b>438,627</b>

2019թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ 1,087,905 հազար դրամ սկզբնական արժեքով հիմնական միջոցներ հաշվառվում են զրո հաշվեկշռային արժեքով (2018թ. դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ՝ 997,800 հազար դրամ):

**5 ՈՉ ՆՅՈՒԹԱԿԱՆ ԱՎՏԻՎՆԵՐ**

	<i>(հազար դրամ)</i>		
	<b>Համակարգչային ծրագրեր</b>	<b>Լիցենզիաներ, սպրանքանիշեր և այլ</b>	<b>Ընդամենը</b>
<b>ՄԿԶԲՆԱԿԱՆ ԱՐԾԵՔ</b>			
<i>2018 հունվարի 1-ի դրությամբ</i>	99,977	10,385	149,125
Ավելացում	38,763	52	52
Օտարում/Դուսգրում	-	-	-
<i>2018 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	138,740	10,437	149,177
Ավելացում	-	5,741	5,741
Օտարում/Դուսգրում	-	-	-
<i>2019 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<b>138,740</b>	<b>16,177</b>	<b>154,917</b>
<b>ԿՈՒՏԱԿՎԱԾ ԱՍՈՐՏԻԶԱՑԻԱ</b>			
<i>2018 հունվարի 1-ի դրությամբ</i>	66,384	10,281	76,665
Տարեկան ամորտիզացիա	31,687	100	31,787
Օտարում/Դուսգրում	-	-	-
<i>2018 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	98,071	10,381	108,452
Տարեկան ամորտիզացիա	20,813	3,882	24,695
Օտարում/Դուսգրում	-	-	-
<i>2019 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<b>118,884</b>	<b>14,263</b>	<b>133,146</b>
<b>ՀԱՇՎԵԿՇՈՒՑԻՆ ԱՐԾԵՔ</b>			
<i>2018 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<b>40,669</b>	<b>56</b>	<b>40,725</b>
<i>2019 դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ</i>	<b>19,856</b>	<b>1,915</b>	<b>21,771</b>

Ամորտիզացիայի գծով ծախսը բաշխվել է հետևյալ կերպ.

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
Վարչական և ընդհանուր ծախսեր	53	92
Ծրագրերի գծով ծախսումներ	24,642	31,695
	<b>24,695</b>	<b>31,787</b>

**6 ՊԱՇԱՐՆԵՐ**

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
Գրքեր	12,523	14,346
Նյութեր	7,696	9,198
Այլ պաշարներ	340	340
	<b>20,559</b>	<b>23,884</b>

Պաշարների կազմում հաշվառվում են Հայ-հնդկական S2S գերազանցության կենտրոնի կողմից կազմակերպվող դասընթացների և սեմինարների մասնակիցներին տրամադրելու նպատակով Հնդկաստանի կառավարությունից ստացված գրքերը:

Հիմնադրամի պաշարները գրավադրված չեն:

**7 ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԵՎ ԱՅԼ ԴԵԲԻՏՈՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐ**

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
Առևտրային դեբիտորական պարտքեր	19,798	10,931
Տրված կանխավճարներ	1,757	370
Պետական բյուջեից դեբիտորական պարտքեր	8,039	790
Առհաշիվ տրված գումարներ	-	3,768
	<b>29,594</b>	<b>15,859</b>

Բոլոր գումարները կարճաժամկետ են: Առևտրային դեբիտորական պարտքերի գուտ հաշվեկշռային արժեքը համարվում է իրական արժեքի խելամիտ գնահատում:

**8 ԿԱՐՃԱԺԱՄԿԵՏ ՆԵՐԴՐՈՒՄՆԵՐ**

Կարճաժամկետ ներդրումները ԱՄՆ դոլարային ժամկետային ավանդներ են դրված դուստր ընկերության կողմից Արարատքանկ ԲԲԸ-ում՝ տարեկան 4.25% եկամտաբերությամբ, որոնց ժամկետը ավարտվում է 09.11.2020թ-ին և 4,700 հազար դրամի տրամադրված փոխառություն «Ինժինեթական Ասոցիացիա» ՀԿ-ին:

**9 ԴՐԱՄԱԿԱՆ ՄԻՋՈՑՆԵՐ ԵՎ ԴՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐԺԵՔՆԵՐ**

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
Կանխիկ միջոցներ	6	148
Բանկային հաշիվներ	400,596	595,001
	<b>400,602</b>	<b>595,149</b>

10 ԱԿՏԻՎՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՇՆՈՐՀՆԵՐ

(հազար դրամ)

	2019թ.	2018թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	666,834	1,170,606
Վերադասակարգում եկամուտներին վերաբերող շնորհներից (տես՝ ծանոթ 11)	64,616	11,151
Ճանաչված եկամուտ (տես՝ ծանոթ. 14)	(387,976)	(514,923)
Այլ եկամտի ճանաչում	(1,486)	-
Տարեվերջի մնացորդ	<b>341,988</b>	<b>666,834</b>

11 ԵԿԱՄՈՒՏՆԵՐԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՇՆՈՐՀՆԵՐ

(հազար դրամ)

	2019թ.	2018թ.
Տարեսկզբի մնացորդ	354,085	180,916
Ավելացումներ (տես՝ Ծանոթ. 11.1)	550,602	959,505
Փոխանցում ակտիվներին վերաբերող շնորհներին (տես՝ ծանոթ. 10)	(64,616)	(11,151)
Փոխարժեքային տարբերությունների ազդեցությունը շնորհների վրա	(1,364)	337
Ճանաչված եկամուտ (տես՝ ծանոթ. 14)	(706,014)	(734,732)
Այլ եկամտի ճանաչում	(977)	-
Դրամաշնորհների մասով ԱԱՀ	(53,116)	(37,309)
Շնորհի վերադարձ	(3,330)	(3,481)
Տարեվերջի մնացորդ (տես՝ Ծանոթ. 11.2)	<b>75,270</b>	<b>354,085</b>

11.1 Ավելացումները ներառում են՝

(հազար դրամ)

	2019թ.	2018թ.
ԱՄՆ ՄԶԳ «Նորարարական լուծումների և տեխնոլոգիաների կենտրոնի հիմնում» դրամաշնորհային ծրագրով ստացված միջոցներ	165,285	260,503
ՀՀ Տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությունից ստացված միջոցներ (Գյումրու և Վանաձորի ՏԿ ծրագիր)	149,595	149,595
ՀՀ Տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությունից ստացված միջոցներ Միջազգային համագործակցության գերմանական ընկերակցություն (GIZ)	19,774	76,460
ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի դրամաշնորհային ծրագիր	187,198	274,339
	28,750	-
Ֆիլիպ Մորիս	-	150,573
ՀԲ բռնության ենթարկված կանաց իրավունքների պաշտպանության ծրագիր	-	48,035
	<b>550,602</b>	<b>959,505</b>

**11.2 Մնացորդային արժեքը ներառում է՝**

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
ԱՄՆ ՄԶԳ «Նորարարական լուծումների և տեխնոլոգիաների կենտրոնի հիմնում» դրամաշնորհային ծրագրով ստացված միջոցներ	-	62,336
Համաշխարհային բանկի «Էլեկտրոնային հասարակության և մրցունակության համար նորարարություն» վարկային ծրագրով ստացված միջոցներ	1,403	1,309
ՀՀ Տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությունից ստացված միջոցներ (Գյումրու և Վանաձորի ՏԿ ծրագիր)	4,130	5,850
ՀՀ Տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությունից ստացված միջոցներ	-	2,204
Հայ-հնդկական միջազգային պայմանագրով ստացված միջոցներ	12,524	14,346
Միջազգային համագործակցության գերմանական ընկերակցություն (GIZ)	28,463	83,978
Ֆիլիպ Մորիս	-	135,854
ՀԲ բռնության ենթարկված կանաց իրավունքների պաշտպանության ծրագիր	-	48,124
ՄԱԿ-ի Զարգացման ծրագրի դրամաշնորհային ծրագիր	28,750	-
Այլ	-	84
	<b>75,270</b>	<b>354,085</b>

**12 ԱՌԵՎՏՐԱՅԻՆ ԵՎ ԱՅԼ ԿՐԵՂԻՏՈՐԱԿԱՆ ՊԱՐՏՔԵՐ**

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
Առևտրային կրեդիտորական պարտքեր	205,670	27,744
Աշխատակիցների գծով պարտավորություններ	6,505	3,208
Այլ կրեդիտորական պարտքեր (կրթաթոշակներ, մրցանակներ)	-	43,742
Շահութահարկի գծով պարտավորություն	-	7,100
Ստացված կանխավճարներ	5,581	9,194
Վճարվելիք այլ հարկեր և պարտավորություններ	18,979	25,433
Այլ կրեդիտորական պարտքեր	5,886	2,377
<b>Ընդամենը</b>	<b>242,621</b>	<b>118,798</b>

Առևտրային կրեդիտորական պարտքերի գծով տոկոսներ չեն հաշվարկվում: Խումբն ունի ֆինանսական ռիսկի կառավարման քաղաքականություններ, որոնք ապահովում են բոլոր պարտավորությունների ժամանակին կատարում:

**13 ՊԱՀՈՒՍՏԱՅԻՆ ԿԱՊԻՏԱԼ**

Պահուստային կապիտալն իրենից ներկայացնում է դուստր ընկերության կողմից կանոնադրության համաձայն ստեղծված պահուստային կապիտալը, որը կազմում է կանոնադրական կապիտալի 15 տոկոսը:

**14 ՇՆՈՐՀՆԵՐԻՑ ԵԿԱՍՈՒՑ**

	<b>2019թ.</b>	<i>(հազար դրամ)</i> <b>2018թ.</b>
ԱՄՆ ՄԶԳ «Հայաստանի ազգային ճարտարագիտական լաբորատորիայի ստեղծում» դրամաշնորհային ծրագրով ստացված միջոցներ	602	7,692
ԱՄՆ ՄԶԳ «Նորարարական լուծումների և տեխնոլոգիաների կենտրոնի հիմնում» դրամաշնորհային ծրագրով ստացված միջոցներ	328,325	352,078
Համաշխարհային բանկի «Էլեկտրոնային հասարակության և մրցունակության համար նորարարություն» վարկային ծրագրով ստացված միջոցներ	230,372	303,116
ՀՀ Տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությունից ստացված միջոցներ (Գյումրու և Վանաձորի ՏԿ ծրագիր)	127,622	132,533
ՀՀ Տրանսպորտի, կապի և տեղեկատվական տեխնոլոգիաների նախարարությունից ստացված միջոցներ	16,485	62,754
Հայ-հնդկական միջազգային պայմանագրով ստացված միջոցներ	11,719	12,131
Միջազգային համագործակցության գերմանական ընկերակցություն (GIZ)	240,555	306,559
Ֆիլիպ Մորիս	89,930	14,489
ՀԲ բռնության ենթարկված կանաց իրավունքների պաշտպանության ծրագիր	48,347	-
Համաշխարհային բանկի ԱՖԾԿ	-	57,874
Այլ	33	429
	<b>1,093,990</b>	<b>1,249,655</b>

**15 ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՏՈՒՑՈՒՄԻՑ ՀԱՍՈՒՅԹ**

	<b>2019թ.</b>	<i>(հազար դրամ)</i> <b>2018թ.</b>
Վարձակալությունից հասույթ	55,126	89,018
Խորհրդատվական և տեղեկատվական ծառայություններից հասույթ (Ֆիլիպ Մորիս Արմենիայի գծով)	383,425	83,846
Խորհրդատվական այլ ծառայությունների մատուցումից հասույթ	54,875	29,452
Դասընթացներից հասույթ	48,988	44,364
Այլ ծառայությունների մատուցումից հասույթ	1,978	4,738
<b>Ընդամենը</b>	<b>544,392</b>	<b>251,418</b>

Խումբը հասույթը ձևավորում է ծառայությունների մատուցումից: Հասույթը ձևաչվում է այն հաշվետու ժամանակաշրջանում, երբ մատուցվել է ծառայությունը: Խումբը Ֆիլիպ Մորիս Արմենիա ՍՊԸ-ի հետ 02.05.2018թ. կնքել է ծառայությունների մատուցման պայմանագիր, որի համաձայն իրականացնում է միջոցառումների կազմակերպում և տրամադրում է խորհրդատվություն՝ ուղղված Ֆիլիպ Մորիս Արմենիա ՍՊԸ-ի Հետազոտությունների և մշակումների կենտրոնի ճանաչելիության բարձրացմանը: Հասույթը ձևաչվում է կողմերի հաստատած երկկողմանի ակտի ամսաթվով:

**16 ԾՐԱԳՐԵՐԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍՈՒՄՆԵՐ**

	<b>2019թ.</b>	<i>(հազար դրամ)</i> <b>2018թ.</b>
Հատուցում աշխատակիցներին, ներառյալ ՔԻՊ շրջանակներում աշխատողներին	306,248	280,034
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	387,975	467,926
Նյութական ծախսեր	4,930	11,239
Ստացված ապրանքներ և ծառայություններ	283,047	360,227
Մրցանակներ, կրթաթոշակներ	107,137	72,105
Կապիտալացված միջոցների ծախսագրում	-	47,001
Այլ ծախսումներ	4,653	11,123
<b>Ընդամենը</b>	<b>1,093,990</b>	<b>1,249,655</b>

**17 ՄԱՏՈՒՑՎԱԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՆՔՆԱՐԺԵՔ**

	<b>2019թ.</b>	<i>(հազար դրամ)</i> <b>2018թ.</b>
Ֆիլիպ Մորիս Արմենիայի պայմանագրի գծով ծախսեր (տես՝ Ծանոթ. 18.1)	349,006	-
Հատուցում աշխատակիցներին, ներառյալ ՔԻՊ շրջանակներում աշխատողներին	62,181	32,874
Դասընթացների իրականացում	2,584	-
Մրցանակների գծով ծախսեր	-	27,242
Միջոցառումների կազմակերպում	-	17,352
Տպագրություն և ծրագրային ապահովում	-	3,292
Էլեկտրաէներգիայի և գազի ծախս	-	945
Հեռահաղորդակցության ծախսեր	-	400
Այլ ծառայություններ	4,795	4,161
<b>Ընդամենը</b>	<b>418,566</b>	<b>86,266</b>

**17.1 Ֆիլիպ Մորիս Արմենիայի պայմանագրի գծով ծախսեր**

	<b>2019թ.</b>	<i>(հազար դրամ)</i> <b>2018թ.</b>
Հատուցում աշխատակիցներին, ներառյալ ՔԻՊ շրջանակներում աշխատողներին	146,950	-
Ֆակուլտետային հետազոտության ծառայություններ	159,496	-
Թարգմանչական ծառայություններ	5,440	-
Միջոցառումներ և այլ ծախսեր	10,446	-
Հեռուստատեսային հաղորդման և տեսաֆիլմի պատրաստում	8,579	-
Տպագրական ծառայություններ	3,375	-
Կեցության ծախսեր	9,034	-
Ծրագրային ապահովման ծառայություններ	3,137	-
Այլ ծախսեր	2,549	-
<b>Ընդամենը</b>	<b>349,006</b>	<b>-</b>

**18 ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԾԱԽՍԵՐ**

	<u>2019թ.</u>	<i>(հազար դրամ)</i> <u>2018թ.</u>
Հատուցում աշխատակիցներին, ներառյալ ՔԻՊ	24,785	41,974
Չրջանակներում աշխատողներին		
Առդիտի և խորհրդատվության ծախսեր	25,991	22,413
Գործուղման և ներկայացուցչական ծախսեր	31,721	15,148
Գրասենյակային և կոմունալ ծախսեր	13,524	15,637
Նորոգման և սպասարկման ծախսեր	8,212	6,229
Փոստի և հեռահաղորդակցության ծախսեր	4,349	7,039
Մաշվածություն և ամորտիզացիա	3,032	2,492
Չփոխհատուցվող հարկերից ծախսեր	3,414	2,088
Վարձակալության գծով ծախսեր	-	2,027
Այլ ծախսեր	8,007	8,380
<b>Ընդամենը</b>	<b><u>123,035</u></b>	<b><u>123,427</u></b>

**19 ՇԱՀՈՒԹԱՀԱՐԿԻ ԳԾՈՎ ԾԱԽՍ**

Ընթացիկ և հետաձգված շահութահարկի գծով ծախսը և փոխհատուցումը ներկայացված են ստորև.

**Շահություն կամ վնասում ճանաչված**

	<u>2019թ.</u>	<i>(հազար դրամ)</i> <u>2018թ.</u>
Ընացիկ շահութահարկի գծով ծախս	(399)	(13,258)
Հետաձգված հարկի գծով փոխհատուցում	1,315	-
	<b><u>916</u></b>	<b><u>(13,258)</u></b>

Տարվա փաստացի հարկային ծախսերի և ՀՀ-ում շահութահարկի սահմանված դրույքի միջև տարբերության պատճառները ներկայացված են ստորև.

	<u>2019թ.</u>	<i>(հազար դրամ)</i> <u>2018թ.</u>
Տարվա զուտ արդյունք	(17,390)	15,350
Շահութահարկի գծով ծախս	(916)	13,258
<i>Շահույթ նախքան հարկումը</i>	<i>(18,306)</i>	<i>28,608</i>
Շահութահարկ՝ հաշվարկված 20% դրույքաչափով (2018՝ 20%)	(3,661)	5,722
Հարկային նպատակով չնվազեցվող ծախսեր	2,745	7,536
<b>Ընդամենը հարկային ծախս</b>	<b><u>(916)</u></b>	<b><u>13,258</u></b>

**20 ԿԱՐԵՎՈՐ ՀԱՇՎԱՊԱՀԱԿԱՆ ԳՆԱՀԱՏՈՒՄՆԵՐ և ԴԱՏՈՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

Ենթադրությունները և դատողությունները շարունակաբար գնահատվում են և հիմնված են պատմական փորձի, ինչպես նաև այլ ցուցանիշների վրա, ներառյալ ապագա ակնկալվող իրադարձությունները, որոնք տվյալ հանգամանքներում համարվում են ընդունելի:

**20.1 Կարևոր հաշվապահական գնահատումներ**

Խումբն իրականացնում է ապագային վերաբերող գնահատումներ և ենթադրություններ: Այդ հաշվապահական գնահատականները կարող են չհամապատասխանել իրական արդյունքներին: Ստորև ներկայացված են այն գնահատումներն ու ենթադրությունները, որոնց գծով առկա է ռիսկ, որ հաջորդ ֆինանսական տարում ակտիվների և պարտավորությունների հաշվեկշռային արժեքները կենթարկվեն էական ճշգրտումների:

*Հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետներ*

Ղեկավարությունը կատարել է հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետների գնահատում: Ղեկավարության համոզմամբ գնահատված հիմնական միջոցների օգտակար ծառայության ժամկետները էականորեն չեն տարբերվում այդ ակտիվների տնտեսական կյանքից: Եթե հիմնական միջոցների փաստացի օգտակար ծառայության ժամկետները տարբերվեն գնահատումներից, ապա ֆինանսական հաշվետվությունները կարող են էականորեն տարբերվել:

**21 Ֆինանսական գործիքներ**

**21.1 Հաշվապահական հաշվառման քաղաքականություններ**

Ֆինանսական ակտիվի, ֆինանսական պարտավորության յուրաքանչյուր դասի համար կիրառված հաշվապահական հաշվառման քաղաքականությունը և ընդունված մեթոդների մանրամասները, ինչպես նաև եկամտի և ծախսերի ճանաչման չափանիշներն ու հիմքերը ներկայացված են ծանոթագրություն 3.8-ում:

**21.2 Ֆինանսական գործիքների կատեգորիաները**

Ֆինանսական վիճակի մասին հաշվետվությունում ներկայացված մնացորդները վերաբերում են ակտիվների և պարտավորությունների հետևյալ կատեգորիաներին.

*Ֆինանսական ակտիվներ*

	<b>2019թ.</b>	<i>(հազար դրամ)</i> <b>2018թ.</b>
Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքեր	19,798	10,931
Կարճաժամկետ ներդրումներ	18,647	14,029
Դրամական միջոցներ և դրանց համարժեքներ	400,602	595,149
	<b>439,047</b>	<b>620,109</b>

*Ֆինանսական պարտավորություններ*

	<b>2019թ.</b>	<i>(հազար դրամ)</i> <b>2018թ.</b>
Առևտրային և այլ կրեդիտորական պարտքեր	205,670	74,694
	<b>205,670</b>	<b>74,694</b>

**22 Ֆինանսական ռիսկի կառավարման ուղղություններ**

Ֆինանսական գործիքների հետ կապված՝ Խումբը ենթարկվում է զանազան ռիսկերի: Այս ռիսկերն են շուկայական ռիսկը, պարտքային ռիսկը և իրացվելիության ռիսկը:

Խումբը ներգրավված չէ սպեկուլյատիվ նպատակներով իրականացվող ֆինանսական ակտիվների ակտիվ առքուվաճառքի գործարքներում, ինչպես նաև չի թողարկում օպցիոններ: Առավել էական ֆինանսական ռիսկերը, որոնց Խումբը կարող է ենթարկվել, նկարագրված են ստորև:

**Ֆինանսական ռիսկի գործոններ**

*ա) Շուկայական ռիսկ*

Ֆինանսական գործիքների օգտագործման ընթացքում Խումբը ենթարկվում է շուկայական ռիսկի, հատկապես՝ արտարժույթային ռիսկի, որը բխում է գործառնական գործունեությունից:

*Արտարժույթային ռիսկ*

Արտարժույթի փոխարժեքային տատանումներից կախվածությունն առաջանում է Խմբի՝ ձեռքբերումներից, որոնք, ի սկզբանե, արտահայտված են ԱՄՆ դոլարով: Բացի այդ Խումբն ունի ԱՄՆ դոլարով ստացված շնորհներ, որոնց միջոցները օգտագործվել են ձեռքբերումները ֆինանսավորելու համար:

Արտարժույթով արտահայտված ֆինանսական ակտիվներն ու պարտավորությունները, որոնք Խումբը ենթարկում են արտարժույթային ռիսկի, նկարագրված են ստորև:

Արտացոլված գումարները իրենցից ներկայացնում են հիմնական ղեկավար անձնակազմին տրամադրված տվյալները, որոնք արտահայտված են հայկական դրամով՝ հաշվետու ժամանակաշրջանի վերջի ամսաթվի փոխարժեքով.

	<u>2019թ.</u>	<u>(հազար դրամ)</u> <u>2018թ.</u>
<i>Ֆինանսական ակտիվներ</i>		
Մնացորդներ բանկերում	70,475	148,769
Զուտ արդյունք	<u>70,545</u>	<u>148,769</u>

Ստորև բերված աղյուսակում ներկայացված է Խմբի զգայունությունը՝ ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ դրամի 10% (2018թ.՝ 10%) աճին/նվազմանը: 10%-ը (2018թ.՝ 10%) ղեկավարության կողմից գնահատված փոխարժեքի հավանական փոփոխությունն է:

Զգայունության վերլուծությունը ներառում է միայն արտարժույթով արտահայտված դրամային հոդվածների մնացորդները և ժամանակաշրջանի վերջում ճշգրտում է դրանց փոխարկումը՝ փոփոխելով փոխարժեքը 10%-ով (2018թ.՝ 10%):

Դրամի արժևորումը, ինչպես նաև արժեզրկումը ԱՄՆ դոլարի նկատմամբ 10%-ով (2018թ.՝ 10%) կունենա հետևյալ ազդեցությունը:

	ԱՄՆ դոլարի ազդեցություն	
	<u>2019թ.</u>	<u>2018թ.</u>
Արդյունք	8,494	13,990

Արտարժույթի փոխարժեքի տատանման ազդեցությունը տարվա ընթացքում փոփոխվում է՝ կախված արտարժույթով գործարքների ծավալից: Այդուհանդերձ, վերը ներկայացված վերլուծությունը կարելի է համարել Խմբի՝ արտարժույթային ռիսկին ենթարկվածության արտացոլում:

*բ) Պարտքային ռիսկ*

Պարտքային ռիսկն առաջանում է այն դեպքում, երբ պայմանագրային գործընկերը չի կատարում իր պարտավորությունները, որի հետևանքով Խումբը կարող է ֆինանսական կորուստներ կրել: Այս ռիսկի ազդեցությունը Խմբի համար առաջանում է տարբեր ֆինանսական գործիքներից, ինչպիսիք են դեբիտորական պարտքերը, ներառյալ դոնորներից ակնկալվող դրամաշնորհները: Պարտքային ռիսկի առավելագույն ազդեցությունը ներկայացված է հետևյալ ֆինանսական ակտիվների հաշվեկշռային արժեքներով՝

Հաշվետու ամսաթվի դրությամբ առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերի գծով նշանակալի պարտքային ռիսկի կենտրոնացում առկա չէ:

Դրամական միջոցների և դրանց համարժեքների մասով պարտքային ռիսկն ընդունելի է, քանի որ պայմանագրային գործընկերները հեղինակավոր բանկեր են:

*գ) Իրացվելիության ռիսկ*

Իրացվելիության ռիսկը այն ռիսկն է, որ Խումբն ի վիճակի չի լինի մարել իր պարտավորվածությունները:

Խումբը վարում է իրացվելիության կառավարման քաղաքականություն՝ դրամարկղում և բանկային հաշիվներում պահելով բավարար միջոցներ, ինչպես նաև պահելով բարձր իրացվելիություն ունեցող ակտիվներ՝ գործառնական պարտավորությունները ժամանակին մարելու նպատակով:

Հետևյալ աղյուսակում ներկայացված է Խմբի ոչ ածանցյալ ֆինանսական պարտավորությունների գծով պայմանագրային մնացյալ մարման ժամկետները:

Աղյուսակը պատրաստված է ֆինանսական պարտավորությունների չզեղչված դրամական միջոցների հոսքերի հիման վրա՝ հաշվի առնելով ամենավաղ ամսաթիվը, երբ Խումբը ստիպված կլինի մարել այդ պարտավորությունները: Աղյուսակը ներառում է տոկոսների և մայր գումարի գծով դրամական միջոցների հոսքերը:

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	Անտոկոս	
	<b>2019թ.</b>	<b>2018թ.</b>
Մինչև 1 –ից 3 ամիս	205,670	74,694
	<b>205,670</b>	<b>74,694</b>

Խումբն իրացվելիության ռիսկի գնահատման և կառավարման ժամանակ հաշվի է առնում ֆինանսական ակտիվներից ակնկալվող դրամային հոսքերը, մասնավորապես՝ դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերը: Խմբի դրամական միջոցները և առևտրային դեբիտորական պարտքերն գերազանցում են անհրաժեշտ դրամական արտահոսքերը: Առևտրային և այլ դեբիտորական պարտքերից դրամական հոսքերը պայմանագրով ենթակա են ստացման մեկ ամսվա ընթացքում:

## **23 Պայմանականություններ**

### **23.1 Գործարար միջավայր**

Հայաստանում իրականացվող քաղաքական և տնտեսական փոփոխությունները շարունակական բնույթ են կրում: Որպես զարգացող շուկա՝ Հայաստանում բացակայում են կատարյալ գործարար միջավայր և համապատասխան ենթակառուցվածքներ, որոնք սովորաբար գոյություն ունեն ազատ շուկայական տնտեսություն ունեցող երկրներում:

Բացի դրանից, տնտեսական պայմանները շարունակում են սահմանափակել գործառնությունների ծավալները ֆինանսական շուկաներում, և ֆինանսական գործիքների իրական արժեքները կարող են չհամապատասխանել իրականացված գործարքներին: Հետագա տնտեսական զարգացման հիմնական խոչընդոտը տնտեսական և ինստիտուցիոնալ զարգացման ցածր մակարդակն է՝ զուգակցված տարածաշրջանային անկայունությամբ և կենտրոնացված տնտեսական հենքով, ինչպես նաև միջազգային տնտեսական ճգնաժամը:

Հայաստանի Հանրապետության հետ համագործակցող երկրների տնտեսությունների վիճակի վատթարացումը հանգեցրել է արտերկրից դրամային փոխանցումների կրճատմանը, ինչից Հայաստանի տնտեսությունը գտնվում է մեծ կախման մեջ: Հանքահումքային ապրանքների միջազգային գների հետագա անկումը, անորոշությունները՝ պայմանավորված ուղղակի կապիտալ ներդրումների ներգրավման հնարավորություններով, գնաճը, կարող են հանգեցնել Հայաստանի տնտեսության, ինչպես նաև Խմբի վիճակի վատթարացման: Այնուամենայնիվ, քանի դեռ այս անորոշություններում առկա դատողություններն ու ենթադրությունները շատ են, ղեկավարությունը չի կարող վստահաբար հաշվարկել, թե ինչ չափով դրանք կարող են ազդեցություն ունենալ Խմբի ակտիվների և պարտավորությունների մնացորդային արժեքի վրա:

Խմբի ղեկավարությունը գտնում է, որ ընթացիկ պայմաններում իրականացվում են համապատասխան միջոցառումներ Խմբի տնտեսական կայունությունն ապահովելու նպատակով:

### **23.2 Ապահովագրություն**

Հայաստանում ապահովագրական համակարգը զարգացման փուլում է և ապահովագրության շատ տեսակներ, որոնք լայնորեն տարածված են մյուս երկրներում, Հայաստանում դեռ չեն կիրառվում: Խումբը չունի ամբողջական ապահովագրական ծածկույթ իր ակտիվների և գործունեության ընդհատման համար, չունի նաև Խմբի գույքի կամ գործառնությունների հետ կապված պատահարների հետևանքով գույքին կամ շրջակա միջավայրին հասցված վնասի գծով երրորդ կողմի նկատմամբ պարտավորությունների ապահովագրություն: Քանի դեռ Խումբը համապատասխան ձևով ապահովագրված չէ, գոյություն ունի ռիսկ, որ որոշակի ակտիվների կորուստը կամ ոչնչացումը կարող է անբարենպաստ նյութական ազդեցություն ունենալ Խմբի գործունեության և ֆինանսական վիճակի վրա:

### **23.3 Հարկեր**

Հայաստանի Հանրապետության հարկային համակարգը համեմատաբար նոր է՝ հաճախակի փոփոխվող օրենսդրությամբ, որը հաճախ մեկնաբանություններ է պահանջում: Հաճախ տարբեր հարկային և իրավասու մարմիններ տարբեր մեկնաբանություններ ունեն: Հարկերը հարկային մարմինների կողմից ենթակա են վերանայման և ուսումնասիրության: Հարկային մարմիններն օրենքով լիազորված են տուգանքներ և տույժեր առաջադրել:

Վերոհիշյալ հանգամանքները Հայաստանում կարող են առաջացնել ավելի մեծ հարկային ռիսկեր, քան այլ երկրներում: Ղեկավարությունը համոզված է, որ հարկային պարտավորությունների գծով

կատարել է համապատասխան հատկացումներ հարկային օրենսդրության իրենց մեկնաբանության հիման վրա: Այնուամենայնիվ, հարկային մարմինների մեկնաբանությունները կարող են տարբերվել, և դրանց ազդեցությունը կարող է զգալի լինել:

**24 Կապակցված կողմեր**

Ինչպես նկարագրված է ծանոթագրություն 1-ում, Հիմնադրամի հիմնադիրն է Հայաստանի Հանրապետությունը՝ ի դեմս Կառավարության, ուստի բոլոր պետական մարմինները և գործակալությունները հանդիսանում են Հիմնադրամի կապակցված կողմեր:

Խմբի կապակցված կողմերը ներառում են նաև հիմնական ղեկավար անձնակազմը և հոգաբարձուների խորհուրդը:

**24.1 Գործարքներ կապակցված կողմերի հետ**

Հաշվետու տարվա ընթացքում Խմբի և իր կապակցված կողմերի միջև իրականացվել են հետևյալ գործարքները, և հաշվետու ամսաթվի դրությամբ մնացորդները հետևյալն են:

	<i>(հազար դրամ)</i>	
	<u>2019թ.</u>	<u>2018թ.</u>
<i>Հիմնական ղեկավար անձնակազմ</i>		
Աշխատավարձ և այլ հատուցումներ	<u>28,366</u>	<u>29,829</u>
	<u><b>28,366</b></u>	<u><b>29,829</b></u>

**25 ՀԱՇՎԵՏՈՒ ԺԱՄԱՆԱԿԱՇՐՋԱՆԻՑ ՀԵՏՈ ՏԵՂԻ ՈՒՆԵՑԱԾ ԻՐԱԴԱՐՁՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐ**

Վերջին ժամանակներում կորոնավիրուսային համավարակի (COVID-19) արագ զարգացման կապակցությամբ շատ երկրներ, ներառյալ Հայաստանի Հանրապետությունը, նախաձեռնեցին կարանտինային միջոցառումներ, որոնք էական բացասական ազդեցություն ունեցան շուկայում՝ ձեռնարկատիրական գործունեության մակարդակի և ծավալների վրա: Ակնկալվում է, որ և՛ համավարակը, և՛ դրա հետևանքները նվազագույնի հասցնելուն ուղղված միջոցները կարող են ազդել տարբեր ոլորտներում գործող ընկերությունների գործունեության վրա: Հիմնադրամը այս համավարակը համարում է որպես հաշվետու ժամանակաշրջանից հետո տեղի ունեցող չճշգրտող դեպք, որի քանակական ազդեցությունը տվյալ պահին չի կարող գնահատվել վստահության բավարար մակարդակով:

Ներկայումս ղեկավարությունը վերլուծում է միկրո և մակրոտնտեսական պայմանների փոփոխության հնարավոր ազդեցությունը Խմբի ֆինանսական վիճակի և գործունեության արդյունավետության վրա: